

دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی در سال ۱۳۸۷

غلامرضا ابراهیم‌پور^۱

آشنایی با دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی

تحولات سیاست خارجی و تاثیر گسترده و عمیق آن در تمامی ابعاد بویژه بر منافع و امنیت ملی، اهمیت تحقیق و پژوهش در این زمینه را دو چندان ساخته و این امر دستگاه سیاست خارجی کشور را به پایه‌ریزی مرکزی علمی و پژوهشی که در خدمت دستگاه دیپلماسی کشور باشد، رهنمون ساخت.

دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه در مهر ماه سال ۱۳۶۲، با هدف ارائه نظرات و دیدگاه‌های تحلیلی در جهت تدوین و تبیین سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران از طریق مطالعه، بررسی و تجزیه و تحلیل مسائل بین‌المللی پایه‌گذاری شد. دفتر مطالعات را می‌توان نهاد مطالعاتی و تحقیقاتی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران برشمرد. رویکرد اصلی این مؤسسه، تحقیق و پژوهش در خصوص موضوعاتی است که به نحوی با سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران ارتباط دارد. در این چارچوب پژوهش در زمینه‌های سیاسی، بین‌المللی، حقوقی، اقتصادی و موضوعات کلان و راهبردی جایگاه ویژه دارد. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی امروز یکی از مؤسسات معتبر منطقه‌ای و بین‌المللی محسوب می‌شود که با بسیاری از مؤسسات مطالعاتی بین‌المللی در زمینه برگزاری همایش و میزگرد، تبادل هیأت‌های علمی و انجام پروژه‌های تحقیقاتی همکاری گسترده دارد.

اهداف

دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه کمک به توسعه دانش روابط بین‌الملل و اعتلای ادبیات سیاست خارجی را از وظایف اصلی خود می‌شمارد، که

۱. رئیس مرکز ارتباطات و اطلاعات.

این مقصود از طریق بسترسازی برای بحث و تبادل نظر، تشویق پژوهش و مطالعه، ارائه و نیز انتشار تحلیل‌ها و نظرات در باره سیاست خارجی عملی می‌گردد. اهداف تعریف شده برای دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی را می‌توان به قرار ذیل برشمرد:

- پژوهش و مطالعه در زمینه سیاست خارجی؛
- ترویج ادبیات مربوط به دانش روابط بین‌الملل؛
- کمک به اجرای سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران.

تشکیلات

دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی یکی از ادارات کل زیر مجموعه معاونت آموزش و پژوهش وزارت امور خارجه و بخشهای مختلف آن به قرار ذیل می‌باشد:

الف) مدیر کل - مدیریت دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی بر عهده مدیرکل است که به پیشنهاد معاون آموزش و پژوهش، از سوی وزیر امور خارجه، تعیین می‌گردد.

ب) معاون پژوهشی - کلیه فعالیت‌های پژوهشی و مطالعاتی و هماهنگی بین بخش‌های مختلف مطالعاتی از طریق معاونت پژوهشی صورت می‌پذیرد.

ج) معاون اجرایی - هماهنگی لازم در خصوص امور اجرایی، اداری، مالی و پشتیبانی از طریق معاون اجرایی دفتر صورت می‌پذیرد.

د) مراکز مطالعاتی - دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی در راستای عملی نمودن اهداف خود دارای مراکز مختلف مطالعاتی می‌باشد. این مراکز بدنه اصلی امور جاری دفتر را در تمامی ابعاد تشکیل می‌دهند. کادر علمی و تحقیقاتی این مراکز متشکل از کارشناسان وزارت امور خارجه، سفرا و دیپلماتهای ارشد، اساتید دانشگاهها و یا محققان و صاحب‌نظران امور سیاسی و بین‌المللی است. مراکز مذکور عبارتند از:

مرکز مطالعات آسیا و اقیانوسیه	مرکز مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز
مرکز مطالعات آفریقا	مرکز مطالعات اروپا
مرکز مطالعات آمریکا	مرکز مطالعات انرژی و اقتصاد بین‌الملل
مرکز مطالعات خاورمیانه و خلیج فارس	مرکز مطالعات استراتژیک
مرکز ارتباطات و اطلاعات	مرکز مطالعات حقوقی

عمده‌ترین فعالیت‌های دفتر در راستای اهداف مورد اشاره به شرح ذیل است:

الف) میزگرد و نشست

میزگرد و نشست مشترک بین دفتر مطالعات و مؤسسات مطالعاتی دیگر کشورها که در آن موضوعات دوجانبه و چندجانبه مورد بحث و تبادل نظر قرار می‌گیرد از مهم‌ترین کارکردهای این دفتر در طی سالهای اخیر است. در تقویم سالیانه دفتر همواره به چنین نشست‌هایی توجه شده است و این رویکرد از سوی مؤسسات مطالعاتی و تحقیقاتی مشابه خارجی مورد استقبال قرار گرفته است. سالانه به‌طور متوسط بیش از سی میزگرد مشترک دوجانبه از سوی دفتر مطالعات برگزار شده است.

ب) همایش بین‌المللی

دفتر مطالعات برگزاری همایش‌های بین‌المللی پیرامون موضوعات در دستور کار سیاست خارجی را مدنظر دارد. از سال‌ها قبل برگزاری سالانه دو همایش بین‌المللی خلیج فارس و آسیای مرکزی و قفقاز مورد پیگیری دفتر مطالعات بوده که تاکنون هیجده همایش بین‌المللی خلیج فارس و شانزده همایش بین‌المللی آسیای مرکزی و قفقاز برگزار گردیده است.

دو همایش بین‌المللی مورد اشاره که به لحاظ اهمیت در تقویم کنفرانس‌های بین‌المللی جهان درج و مورد استقبال صاحب‌نظران سیاسی و بین‌المللی قرار گرفته است، هر سال به یک موضوع خاص در ارتباط با مسائل مناطق مذکور اختصاص می‌یابد. از سوی دیگر در راستای تحولات منطقه‌ای و جهانی، همایش‌های بین‌المللی دیگر پیرامون موضوعات حساس نیز برگزار شده است. برگزاری همایش بین‌المللی جهان اسلام: چالش‌ها و فرصت‌ها (۱۳۸۲)، انرژی و امنیت در اقیانوس هند (۱۳۸۲)، تجدید ساختار سازمان ملل متحد (۱۳۸۳)، امنیت و انرژی: دیدگاه آسیایی (اسفند ۸۴) بررسی ابعاد تجاوزات رژیم صهیونیستی به لبنان (مرداد ۸۵)، بررسی هلوکاست (آذر ۸۵)، تحولات آمریکای لاتین (اسفند ۸۵) و فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای ایران (اسفند ۸۶) بخشی از فعالیت‌های دفتر در زمینه برگزاری همایش‌های بین‌المللی است.

ج) پروژه‌های تحقیقاتی

تعریف و اجرای پروژه‌های تحقیقاتی در زمینه موضوعات سیاسی و بین‌المللی از دیگر وظایف و مسئولیت‌های این دفتر است. پروژه‌ها که توسط کارشناسان و

صاحب‌نظران وزارت امور خارجه، اساتید دانشگاه و پژوهشگران انجام می‌گیرد، منطبق با سیاست‌های کاربردی وزارت امور خارجه و قابل استفاده و بهره‌برداری برای مؤسسات معتبر علمی و دانشگاهی کشور است.

د) سخنرانی

از متداول‌ترین فعالیت‌های دفتر فراهم آوردن امکان استفاده از حضور شخصیت‌های علمی و سیاسی از طریق برنامه ریزی سخنرانی آنها در ارتباط با موضوعات متنوع بین‌المللی است. برای چنین سخنرانی‌هایی از شخصیت‌های سیاسی و بین‌المللی داخلی و خارجی دعوت به عمل می‌آید. دفتر مطالعات همچنین از حضور میهمانان برجسته خارجی و دیپلمات‌های مقیم جهت ایراد سخنرانی در جلسات دفتر استفاده می‌نماید.

ه) همکاری‌های علمی و فعالیت‌های ترویجی

دفتر مطالعات در راستای فعالیت‌های خود با مؤسسات و مراکز معتبر داخلی و خارجی و دانشگاهها همکاری مطالعاتی و علمی دارد. این همکاری‌ها در قالب اجرای مشترک طرح‌های تحقیقاتی، تبادل محقق، برگزاری مشترک میزگرد یا همایش، تبادل مجله و کتاب، برگزاری دوره‌های کوتاه مدت علمی-پژوهشی و شرکت در کنفرانس‌ها و میزگردها و مصاحبه‌های علمی صورت می‌پذیرد.

و) شوراها و جلسات داخلی

دفتر مطالعات در چارچوب سه شورا شامل: شورای کتاب، شورای پژوهشی و شورای راهبردی نیز فعالیت دارد. جلسات هفتگی اتاق فکر درخصوص مسائل مختلف سیاسی و بین‌المللی و جلسات هفتگی روسای گروه‌های مطالعاتی نیز از دیگر نشست‌های دائمی دفتر می‌باشند.

ز) انتشارات

دفتر مطالعات دستاوردهای علمی - تحلیلی خود را از طریق انتشار نشریه، بولتن، کتاب و گزارش در اختیار تصمیم‌گیران سیاست خارجی کشور و علاقمندان به مباحث بین‌المللی قرار می‌دهد. مهم‌ترین انتشارات دفتر بشرح ذیل می‌باشند:

* فصلنامه سیاست خارجی

انتشار این فصلنامه از سال ۱۳۶۵ با هدف پیشبرد ادبیات سیاست خارجی در کشور و نیز ایجاد فضایی مناسب برای عرضه نظریات اندیشمندان و صاحب‌نظران روابط

بین‌الملل و رشته‌های وابسته به آن آغاز شده‌است. این فصلنامه دربرگیرنده مباحث پایه، سیاسی، روابط بین‌الملل، حقوق بین‌الملل، سازمانهای بین‌المللی، فرهنگی و تاریخی است و جایگاه ویژه‌ای نزد پژوهشگران علوم سیاسی و بین‌المللی دارد.

* فصلنامه مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز

انتشار این فصلنامه از سال ۱۳۷۱ و متعاقب فروپاشی شوروی و تشکیل کشورهای مستقل مشترک المنافع آغاز شد. هدف این نشریه افزایش سطح علمی و فنی دانش پژوهان نسبت به مسائل سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، جامعه‌شناسی، قوم‌شناسی و زبان‌شناسی منطقه آسیای مرکزی و قفقاز است.

* فصلنامه ایرانی امور بین‌الملل (به زبان انگلیسی)

این فصلنامه، به زبان انگلیسی از سال ۱۳۶۷ منتشر می‌شود و هدف آن مطلع ساختن محققان خارجی از دستاوردهای تحقیقاتی کشور پیرامون موضوعات مختلف سیاست خارجی و روابط بین‌الملل است.

* فصلنامه مطالعات آفریقا

باتوجه به اهمیت قاره آفریقا در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، انتشار نشریه‌ای در این خصوص در سال ۱۳۷۳ از سوی دفتر مطالعات راه‌اندازی شد. این نشریه در برگیرنده مقالات و گزارش‌های گوناگون پیرامون تحولات این قاره و نیز دیدگاه‌های سیاسی و بین‌المللی محافل علمی و دیپلماتیک کشور در این خصوص است.

* مجله العلاقات الايرانية الدولية

مجله العلاقات الايرانية الدولية با هدف تبیین، تشریح و توضیح سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران برای مخاطبان عرب‌زبان انتشار می‌یابد. این مجله که دارای مجوز رسمی از وزارت ارشاد می‌باشد در واقع بیانگر روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران به زبان عربی است و جهت تمام نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور، سفارتخانه‌های کشورهای عربی در تهران و نیز برخی از مؤسسات تحقیقاتی به‌ویژه در کشورهای عربی ارسال می‌گردد.

* مجله آمودریا (به زبانهای انگلیسی و روسی)

ارائه اطلاعات و تحلیلها در خصوص کشورهای منطقه آسیای مرکزی و قفقاز و کمک به ارتقای مباحث آکادمیک در این کشورها، از اهداف انتشار این مجله است. این

نشریه به دو زبان انگلیسی و روسی منتشر و توزیع آن عمدتاً خارج از کشور بویژه در کشورهای منطقه آسیای مرکزی و قفقاز است.

* ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها

این ماهنامه، داخلی و حاوی مقالات و گزارش‌هایی در زمینه تحلیل تحولات و مباحث روز، فعالیت‌های دفتر مطالعات و گزارش‌های انتخابی از ادارات مرکزی وزارت امور خارجه و نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور می‌باشد. ماهنامه مذکور به‌صورت الکترونیکی نیز برای مشترکین ارسال می‌گردد. یک بولتن تحلیلی هفتگی نیز به‌صورت مجله الکترونیکی منتشر و در اختیار مشترکین قرار می‌گیرد.

* انتشار کتاب

تألیف و ترجمه کتاب در خصوص موضوعات گوناگون بین‌المللی یکی از سیاست‌های راهبردی دفتر در زمینه ترویج دانش سیاسی و دیپلماتیک می‌باشد. سالانه ده‌ها موضوع که همگی حاصل تحقیقات کارشناسان دفتر و دیگر محققان و اساتید دانشگاه‌ها است انتشار می‌یابد. به‌علاوه مجموعه مقالات همایش‌های بین‌المللی و میزگردهای برگزار شده از سوی دفتر نیز به صورت کتاب منتشر می‌شود. همچنین دفتر مطالعات از سال‌ها قبل مجموعه‌ای تحت‌عنوان مباحث کشورها و سازمان‌های بین‌المللی را آغاز کرده که به «کتاب سبز» شهرت یافته‌اند. تاکنون بیش از یکصدوسی عنوان از این کتاب‌ها انتشار یافته است.

فعالیت‌های دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی در سال ۱۳۸۷

همایش‌های ملی و بین‌المللی

- دومین همایش بین‌المللی امام خمینی (ره) و سیاست خارجی: «نگاهی به مسئله فلسطین و آزادی قدس شریف» - ۸۷/۳/۱۲
- هجدهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس: «زمینه‌های همکاری منطقه‌ای برای دستیابی به ثبات و امنیت» - ۲۷ و ۸۷/۳/۲۸
- پیش همایش صد سال نفت و سیاست خارجی ایران - ۸۷/۷/۳۰
- شانزدهمین همایش بین‌المللی آسیای مرکزی و قفقاز «رقابت، رویارویی در قفقاز: ریشه‌ها، ابعاد و پیامدها» - ۷ و ۸۷/۸/۸
- همایش تجاوز به غزه: جنایت علیه بشریت - ۸۷/۱۰/۱۵

میزگردها

- میزگرد با مؤسسه روابط بین‌الملل معاصر چین، تهران، ۸۷/۱/۲۸.
- میزگرد با مؤسسه اقتصاد خارجی و روابط بین‌الملل روسیه، تهران، ۸۷/۲/۲.
- میزگرد با مؤسسه مطالعات و تحلیل‌های دفاعی هند، دهلی نو، ۵ و ۸۷/۲/۶.
- میزگرد با مرکز مطالعات شرق لهستان، ورشو، ۳ الی ۸۷/۲/۶.
- میزگرد با مؤسسه مطالعات استراتژیک قزاقستان، تهران، ۸۷/۳/۲۹.
- میزگرد روابط ایران و هند: فرصت‌ها و چالش‌ها، تهران، ۸۷/۸/۱۲.
- میزگرد ایران و ترکیه، استانبول، ۸۷/۸/۲۲.
- میزگرد ایران و تاجیکستان، تهران، ۸۷/۹/۱۸.
- میزگرد ایران و تانزانیا، دارالسلام، ۸۷/۱۰/۲۶.
- میزگرد بسته در مورد انتخابات رژیم صهیونیستی و نتایج آن، تهران، ۸۷/۱۲/۱۸.
- میزگرد ایران و اندونزی، جاکارتا، ۸۷/۱۲/۹.
- میزگرد هم‌اندیشی در مورد آفریقا، تهران، ۸۷/۱۲/۲۱.

سخنرانی‌ها و نشست‌ها

- آقای دکتر منصور العریض رئیس مؤسسه الشرطان، شورای روابط خارجی بحرین، ۸۷/۱/۲۵.
- آقای پائولو بوتامحقق آرژانتینی مؤسسه روابط بین‌المللی مادرید، ۸۷/۲/۲۵.
- آقای مرتضی پویا صاحب‌نظر پاکستانی (چالش‌ها و فرصت‌ها)، ۸۷/۳/۲۱.
- نشست با گروهی از خانواده‌های شهدای جنگ ۳۳ روزه لبنان، ۸۷/۳/۶.
- نشست جناب آقای متکی با صاحب‌نظران مسائل خلیج فارس، ۸۷/۴/۶.
- سخنرانی آقای ژنرال احسان‌الحق رئیس سابق ستاد مشترک ارتش پاکستان، ۸۷/۴/۳۰.
- دیدار تعدادی از دانشجویان دانشگاه اسلامی بین‌المللی پاکستان از دفتر مطالعات، ۸۷/۵/۸.
- جلسه با سفرای کشورهای حوزه آسیای مرکزی و قفقاز در تهران در خصوص دیدگاه‌های جمهوری اسلامی ایران در مورد بحران گرجستان و شانزدهمین همایش بین‌المللی آسیای مرکزی و قفقاز، ۸۷/۷/۱۴.
- نشست دفتر مطالعات با تعدادی از فعالان و خیرین لبنانی، ۸۷/۸/۲۸.
- سخنرانی آقای بولات نورقلی اف دبیرکل سازمان همکاری‌های شانگهای، ۸۷/۹/۱۳.

- سخنرانی آقای تیری کویل اقتصاددان فرانسوی، ۸۷/۹/۲۳.
- سخنرانی آقای تاناکا رئیس مؤسسه مطالعات سیاسی ژاپن، ۸۷/۱۰/۲۳.
- سخنرانی سفیر نیکاراگوئه در تهران و امضای یادداشت تفاهم همکاری، ۸۷/۱۰/۲۴.
- جلسه صبحانه کاری با سفرای کشورهای آمریکای لاتین در تهران، ۸۷/۱۱/۲.
- جلسه صبحانه کاری با سفرای کشورهای آسیای مرکزی و قفقاز در تهران، ۸۷/۱۱/۹.
- جلسه صبحانه کاری با سفرای کشورهای آسیا و اقیانوسیه در تهران، ۸۷/۱۱/۳۰.
- سخنرانی آقای تلیه محقق فرانسوی گروه بین‌المللی بحران، ۸۷/۱۲/۱۳.
- سخنرانی آقای یاکوباشویلی وزیر همگرایی گرجستان، ۸۷/۱۲/۱۴.
- نشست دفتر مطالعات با تعدادی از دانشجویان علوم سیاسی دانشگاه شیراز، ۸۷/۱۲/۱۴.
- سخنرانی آقای دسکوتو رئیس مجمع عمومی سازمان ملل، ۸۷/۱۲/۱۹.

شرکت در کنفرانس‌های بین‌المللی

- کنفرانس بین‌المللی همکاری‌های منطقه ای راهکاری برای توسعه اوراسیا، دهلی نو، ۷ الی ۸۷/۱/۱۳.
- کنفرانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای در خدمت جامعه عرب، بحرین، ۱۸ الی ۸۷/۲/۱۸.
- کنفرانس بین‌المللی شصتمین سالگرد اشغال فلسطین، سوریه، ۲۴ الی ۸۷/۲/۲۷.
- کنفرانس بین‌المللی سازمان همکاری‌های شانگهای، پکن، ۲/۲۸ الی ۸۷/۳/۲.
- کنفرانس بین‌المللی امنیت و همکاری راهبردی در آسیا، استانبول، ۲/۳۱ الی ۸۷/۳/۴.
- کنفرانس بین‌المللی افغانستان، سازمان شانگهای، امنیت ژئوپلیتیک در اوراسیای مرکزی، بیشکک، ۲۱ الی ۸۷/۳/۲۵.
- دیدار معاون آموزش و پژوهش از تاجیکستان، دوشنبه، ۱ الی ۸۷/۴/۴.
- کنفرانس سازمان شانگهای در تاجیکستان، دوشنبه، ۲۰ و ۸۷/۴/۲۱.
- سمپوزیوم اسلام در آسیا، توکیو، ۲۲ الی ۸۷/۷/۲۶.
- میزگرد ایران و ترکیه، استانبول، ۸۷/۸/۲۲.
- کنفرانس اروپا و قفقاز، مشارکت در امنیت، ایروان، ۴ الی ۸۷/۹/۹.
- کنفرانس بین‌المللی امنیت در حوزه اوراسیا، مسکو، ۱۹ الی ۸۷/۹/۲۲.
- میزگرد ایران و تانزانیا، دارالسلام، ۲۵ الی ۸۷/۱۰/۳۰.
- کنفرانس مقاومت فلسطین، بیروت، ۲۶ الی ۸۷/۱۰/۳۰.

- کنفرانس بین‌المللی سالگرد انقلاب اسلامی، اسلام آباد و کراچی، ۱۰ الی ۱۴/۱۱/۸۷.
- کنفرانس بین‌المللی امنیتی بحرین، منامه، ۵ الی ۷/۱۲/۸۷.
- میزگرد ایران و اندونزی، جاکارتا، ۸ الی ۱۲/۱۲/۸۷.

همکاری‌های علمی و پژوهشی

- همکاری با دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران در برگزاری همایش روابط ایران و هند، ۵/۳/۸۷.
- همکاری با مؤسسه مطالعات فرهنگ و تمدن ایران زمین در سلسله مباحث مرتبط با مسائل منطقه‌ای و خلیج فارس.
- همکاری با مرکز خدمات تخصصی بین‌المللی جهاد دانشگاهی واحد علامه طباطبائی جهت برگزاری اولین همایش بین‌المللی دریای مازندران، گردشگری و محیط زیست دریایی (۱۴ لغایت ۱۷ آبان ۸۷) در تهران و مازندران.
- همکاری با دانشگاه تهران در برگزاری همایش نگاهی به فرهنگ و جامعه آلمان در تاریخ ۱۶ و ۱۷/۷/۸۷.
- همکاری با شرکت ملی نفت ایران جهت برگزاری پیش همایش و همایش بین‌المللی صد سال نفت در ایران (۸۷/۷/۳۰ و ۸۷/۸/۱۹).
- برگزاری میزگرد هم‌اندیشی در مورد آفریقا با همکاری کمیته امداد حضرت امام خمینی (ره)، ۲۱/۱۲/۸۷.

عناوین جلسات هفتگی اتاق فکر و مباحث راهبردی

- آخرین تحولات اتحادیه عرب، آقای محمدی مدیرکل خاورمیانه، ۲۰/۱۱/۸۷
- اجلاس سران ناتو در بخارست، دستاوردهای اجلاس و چالش‌های سازمان، آقایان مولائی و زبیب، ۲۷/۱۱/۸۷
- دیپلماسی انرژی جمهوری اسلامی ایران، آقای دکتر بی‌نیاز، ۳/۲/۸۷.
- عراق و کنفرانس کویت، آقای سیدحسین نیکنام، ۱۰/۲/۸۷.
- روش‌شناسی آینده نگاری، آقای دکتر محمدحسین لطیفی، ۱۷/۲/۸۷.
- بررسی تحولات لبنان، آقای دهقانی پوده، ۲۴/۲/۸۷.

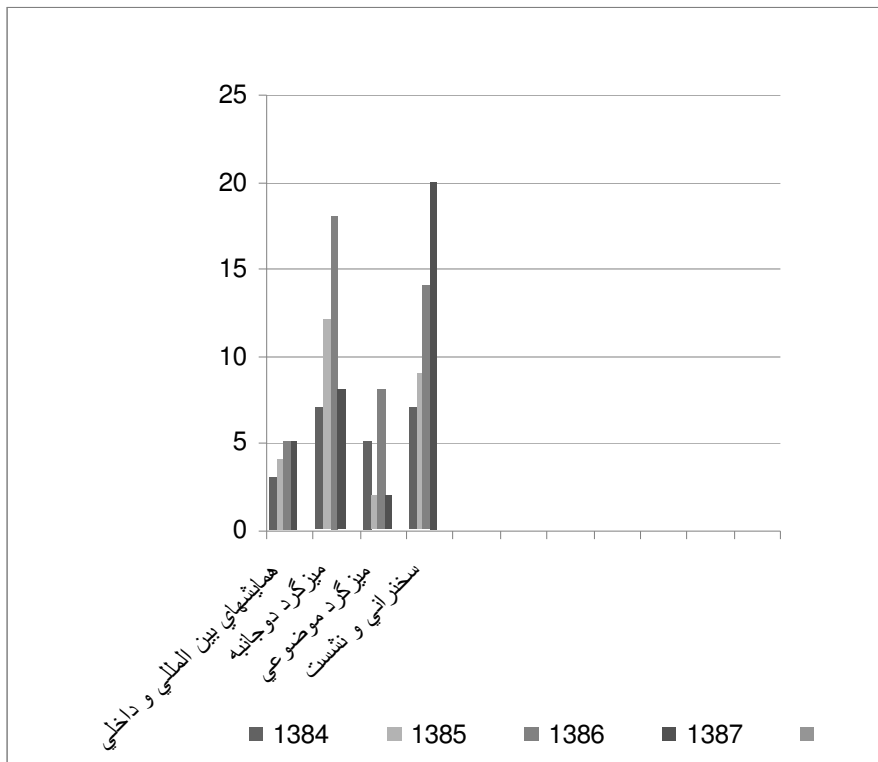
- تأملی بر سیاست خارجی پاکستان در قبال افغانستان، آقای جلال کلانتری، ۸۷/۲/۳۱.
- بحران حزب کارگر انگلیس و ایده جدید هسته‌ای در اروپا، گروه مطالعات اروپا، ۸۷/۳/۷.
- پاکستان بعد از انتخابات - چالش‌های پیش‌رو، آقای میرمحمد موسوی، ۸۷/۲/۱۸.
- اصلاحات در ویتنام، آقای ملا عبداللهی، ۸۷/۳/۸.
- استراتژی کلان امنیتی آمریکا و جهانی شدن، ۸۷/۳/۵.
- استراتژی کلان امنیتی آمریکا و جهانی شدن، ۸۷/۳/۱۹.
- بررسی سیاست خارجی فرانسه، ۸۷/۴/۱.
- استراتژی کلان امنیتی آمریکا و جهانی شدن، ۸۷/۴/۲.
- دیپلماسی انرژی هند، خانم سارا و خشوری، ۸۷/۴/۵.
- تحولات جاری افغانستان و نقش ایران، آقای بهرامی، ۸۷/۴/۵.
- بررسی سناریوهای انرژی شل تا سال ۲۰۰۵، آقای فرخ مستوفی، ۸۷/۴/۱۱.
- تحولات جدید اقتصاد بین‌الملل و آثار آن بر آسیا و ایران، آقای دکتر ابوطالبی، ۸۷/۴/۲۵.
- دهه آینده و موقعیت آمریکا در روابط بین‌الملل، آقای دکتر احمد صادقی، ۸۷/۵/۱.
- ریشه‌های بحران دارفور، آقای قادری، ۸۷/۵/۸.
- چالش‌های دولت - ملت‌سازی در قفقاز جنوبی و تأثیر آن بر امنیت جمهوری اسلامی ایران، آقای دکتر افشار زرگر، ۸۷/۵/۱۵.
- نگاهی به اجلاس اتحادیه مدیترانه در پاریس، گروه مطالعات اروپا، ۸۷/۵/۲۲.
- موعودگرایی، جهانی‌سازی و دیپلماسی، حجت‌الاسلام پورسیدآقایی، آقایان قنبری و درویشی، ۸۷/۵/۲۹.
- رسیدگی به جرایم کیفری آقای کارادزیچ در دیوان کیفری یوگسلاوی، آقای دکتر اردلان، ۸۷/۶/۵.
- بحران گرجستان و پیامدهای آن، گروه مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز، ۸۷/۶/۱۲.
- چین و ژاپن: ساختارهای مشترک و متفاوت تعامل با جهان، آقای دکتر صدریا، ۸۷/۶/۱۹.
- تحولات جاری پاکستان و چشم‌انداز آینده، آقایان: قلیچ‌خان و قلی‌پور، ۸۷/۶/۲۶.
- پاکستان: گذشته، حال و آینده، آقای پیروز غفرانی، ۸۷/۷/۲.

- تحولات داخلی اسرائیل، آقای حمیدرضا دهقانی، ۸۷/۷/۹.
- ضرورت تشکیل اتحادیه مردم شرق، آقای دکتر شاپور رواسانی، ۸۷/۷/۱۶.
- چین و آمریکا: همکاری و رقابت استراتژیک، آقای شریعتی نیا، ۸۷/۷/۲۳.
- اردن و تحولات خاورمیانه، آقای ایرانی، ۸۷/۸/۱۴.
- انتخابات ۲۰۰۸ آمریکا و جمهوری اسلامی ایران، آقای دکتر زهرانی، ۸۷/۸/۲۱.
- استراتژی اتحادیه اروپایی در قبال افغانستان، آقای جلال کلانتری، ۸۷/۹/۵.
- تحول در استراتژی امنیت ملی ژاپن بعد از جنگ سرد، آقای محب‌علی، ۸۷/۹/۱۲.
- آمریکای لاتین: دیدگاه‌ها، سیاست‌ها و راهبردها، آقای مهدی محتشمی، ۸۷/۹/۲۶.
- آمریکای لاتین: دیدگاه‌ها، سیاست‌ها و راهبردها، آقایان اسلامیان و سلطانی، رؤسای ادارات اول و دوم آمریکای جنوبی، ۸۷/۱۰/۳.
- جمهوری اسلامی ایران و آفریقا، جناب آقای باقری، معاون آفریقا، ۸۷/۱۰/۱۰.
- روابط ایران- اتحادیه اروپایی و بررسی ریاست دوره‌ای فرانسه، آقای فغانی، معاون اداره نهادهای اروپایی، ۸۷/۱۱/۱.
- عراق پس از توافقنامه امنیتی، آقای نوریان، ۸۷/۱۱/۸.
- عراق جدید و جمهوری اسلامی ایران، آقای حسین کمالیان، رئیس ستاد عراق، ۸۷/۱۱/۱۵.
- نگاهی به سیاست خاورمیانه‌ای آمریکا در دولت اوباما، آقای محب‌علی، ۸۷/۱۱/۲۹.
- تبادل نظر معاونت آموزش و پژوهش با دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۸۷/۱۲/۲۰.

مصاحبه با رسانه‌های مختلف

حدود یکصد مورد مصاحبه با شبکه‌های مختلف صدا و سیمای جمهوری اسلامی توسط مدیرکل و رؤسای گروه‌های مطالعاتی و برخی از کارشناسان دفتر در محل دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی انجام شده است. نماینده واشنگتن پست و ان. آر. سی. هلند درخصوص بحران گرجستان مصاحبه‌ای با مدیرکل دفتر انجام دادند. (تعدادی مصاحبه نیز در محل کانال‌های مختلف صدا و سیما انجام شده که در این آمار ملحوظ نشده است).

نمودار مقایسه‌ای فعالیت‌های دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی
در سالهای ۱۳۸۴ لغایت ۱۳۸۷

همایشهای بین‌المللی

۱. دومین همایش بین‌المللی امام خمینی و سیاست خارجی

«نگاهی به مسأله فلسطین و آزادی قدس شریف»: همزمان با نوزدهمین سالگرد ارتحال امام خمینی (ره) بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی دومین همایش بین‌المللی امام خمینی و سیاست خارجی را در ۱۲ خرداد ۱۳۸۷ برگزار نمود. موضوع اصلی همایش نگاهی به مسأله فلسطین و آزادی قدس شریف اختصاص داده بود. در این همایش ۳۵ نفر میهمان از سایر کشورها شرکت داشتند. در حاشیه همایش نمایشگاه عکسی نیز با عنوان: «فلسطین ۶۰ سال اشغال، ۶۰

سال مقاومت» با مشارکت مرکز اسناد و مطالعات راهبردی جمعیت دفاع از ملت فلسطین برگزار شد.

آقای متکی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در سخنان خود در جلسه افتتاحیه این همایش اظهار داشت: سرنگونی دولت شاهنشاهی و برپایی جمهوری اسلامی در ایران به عنوان هدف داخلی و سرنگونی رژیم صهیونیستی و اعطای حقوق مردم فلسطین به آنان به عنوان هدف خارجی حرکت امام خمینی (ره) شناخته شد. امام خمینی دادن وجوه شرعی به مبارزان فلسطینی، قطع رابطه با اسرائیل، تحویل سفارت اسرائیل در ایران به فلسطینی‌ها، قطع رابطه با مصر به دلیل امضای توافقنامه کمپ دیوید و برپایی روز جهانی قدس را شخصاً مدنظر داشت. ایشان رژیم صهیونیستی را رژیم غاصب می‌خواند، اما همواره حساب جامعه یهود و صهیونیست‌ها را از یکدیگر جدا می‌کرد.

پس از جلسه افتتاحیه، یک جلسه عمومی، دو جلسه موازی و یک جلسه اختتامیه برگزار و سخنرانان از کشورهای مختلف دیدگاه‌های خود را مطرح کردند. موضوع جلسات مذکور عبارت بودند از :

- امام خمینی(ره)، انقلاب اسلامی و فلسطین

- امام خمینی(ره) و بحران فلسطین در گذر زمان

- امام خمینی (ره) و سیاست خارجی

اهم اظهارات سخنرانان در جلسه عمومی این همایش بقرار ذیل بوده است :

- در کلیه سخنرانی‌های سیاسی امام حتی سال‌ها قبل از پیروزی انقلاب،

قضیه مبارزه با استکبار، اسرائیل و استبداد همپای هم طرح می‌شدند.

- تصمیمات حکیمانه امام به‌نحوی بود که تحلیلگران جهان ایشان را از دیگر

رهبران انقلابی جهان متفاوت می‌دانستند. از دید ایشان مسأله فلسطین به هیچ‌وجه

قابل سازش نیست و این موضع باید همواره از سوی جمهوری اسلامی به عنوان مشی

ثابت در مسأله فلسطین به کار گرفته شود. امام براساس آرای ملت‌ها روزی را به عنوان

قدس شریف نام‌گذاری کرد.

- انقلاب ایران سبب تحولی استراتژیک در مسأله فلسطین شد. از مهمترین کارهای امام در مسأله فلسطین تعیین روز جهانی قدس است. ایشان اسرائیل را به‌عنوان یک غده سرطانی در منطقه مطرح کرد که باید ریشه‌کن شود.
- امام تأکید می‌کرد فلسطین زمانی پیروز می‌شود که مسلمانان از جهل و عقب‌ماندگی‌های یافته و از قیومیت استکبار خارج شوند. برخورداری از عوامل قدرت، عمل برای وحدت امت و مقابله و مواجهه با صهیونیست‌ها سه نتیجه مهم تعیین روز قدس است.
- اگر بخواهیم سیاست خارجی امام خمینی درخصوص فلسطین را تدوین کنیم، نکته بارز آن، روز قدس است. روز قدس بیانگر وحدت مسلمانان و مشوق آنان برای پیروزی است.
- در گذشته صهیونیست‌ها تلاش می‌کردند بسیاری از روزنامه‌های پرتیراژ نظیر نیویورک تایمز، واشنگتن‌پست و لوموند را در دست بگیرند و در این راستا سرمایه‌گذاری زیاد می‌کردند. این بدین معناست که اخبار در جهان غرب حاوی پیام‌های نادرست است. مثلاً همواره کسانی را که برای آزادی سرزمین خود مبارزه می‌کنند تروریست می‌نامند. مسلمانان به طور جدی در رسانه‌های غربی سرمایه‌گذاری نکرده‌اند.
- امروز مسأله فلسطین جایگاه مهمی در سیاست خارجی ایران دارد. امام از همان روزهای ابتدای انقلاب از مسلمین خواست در مقابل اسرائیل مقاومت کنند.
- امروز شرکت‌های آمریکایی و غربی در عراق منابع این کشور را غارت می‌کنند، راه برون‌رفت از وضعیت کنونی پیمودن راه امام خمینی است. نقطه تمرکز باید قدس باشد.
- راهبرد امام برای محو اسرائیل مبتنی بر روشنگری و آگاهی مردم بود که تأثیر زیادی بر ملت‌های اسلامی داشت.
- امام مفاهیم قرآنی را به باور اجتماعی و سیاسی تبدیل کرد و روز قدس از ملزومات راهبرد امام در راستای آزادسازی فلسطین بود. عقب‌نشینی اسرائیل از لبنان در سال ۲۰۰۰ نشان از پیروزی این راهبرد داشت.
- در حال حاضر جامعه اسلامی و جهانی بیش از هر زمان دیگر نسبت به موفقیت و پیروزی فلسطین و شکست رژیم صهیونیستی امیدوار است.
- در عصر نظام سلطه، امام با تمسک به اسلام حرکت خود را آغاز کرد.

- امام اشاعه برداشت سطحی از اسلام را در حکم خدمت‌گذاری به بیگانگان خواند و آن را در تضاد با اسلام واقعی دانست.
- در گفتمان معرفت دینی امام، کمال دین در توجه به سیاست و ولایت بود. در چنین گفتمانی دین بدون سیاست، جان بدون روح است.
- از نظر امام نه آرمان‌گرایی صرف و نه واقع‌گرایی هیچ‌کدام نمی‌توانند پاسخگو باشند، بلکه باید تلفیقی از این دو را مدنظر داشت.
- در نظام بین‌الملل مسائل مورد نظر امام عبارت بودند از : تأکید بر ایدئولوژی در عین تأکید بر منافع ملی، امنیت و حفظ کشور اسلامی؛ اصل عقل‌مداری و اخلاق محوری؛ تلفیق قدرت مادی و معنوی؛ اصل پیوند سیاست داخلی و سیاست خارجی.
- امام برای نجات بشریت امروز سه گام را برنامه‌ریزی کرد: آزادی ایران از یوغ استبداد، استعمار و سلطه بیگانه؛ رهایی قدس شریف و فلسطین از چنگال صهیونیست‌ها، نابودی سلطه‌گران در کل جهان بشریت و حاکمیت مستضعفین.

۲. هجدهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس

«زمینه‌های همکاری منطقه‌ای برای دستیابی به ثبات و امنیت»: هیجدهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس با عنوان «زمینه‌های همکاری، امنیت و ثبات منطقه‌ای» در روزهای دوشنبه و سه‌شنبه ۲۷ و ۲۸ خرداد ۱۳۸۷ برگزار گردید. در این همایش ۳۰ نفر میهمان از کشورهای مختلف شرکت داشتند. پس از جلسه افتتاحیه این همایش، یک جلسه عمومی، شش جلسه کاری و یک جلسه اختتامیه برگزار گردید. موضوع جلسات مذکور عبارت بودند از :

- خلیج فارس، مباحث عمومی
- خلیج فارس، ثبات و امنیت منطقه‌ای
- خلیج فارس و زمینه‌های همکاری منطقه‌ای
- تحولات عراق و تاثیر آن بر منطقه
- همکاری و ثبات در منطقه و نقش رسانه‌ها
- نقش همکاری‌های اقتصادی در ثبات و امنیت
- نقش همکاری‌های سیاسی در ثبات و امنیت

۳. شانزدهمین همایش بین‌المللی آسیای مرکزی و قفقاز

«رویارویی در قفقاز: ریشه‌ها، ابعاد و پیامدها»: شانزدهمین همایش بین‌المللی آسیای مرکزی و قفقاز با عنوان رویارویی در قفقاز: ریشه‌ها، ابعاد و پیامدها، در روزهای ۷ و ۸ آبان ۱۳۸۷ برگزار گردید. در این همایش ۳۲ نفر میهمان از سایر کشورها بویژه کشورهای منطقه شرکت داشتند.

جناب آقای متکی در سخنرانی خود در جلسه افتتاحیه این همایش، پس از تبیین ریشه‌ها و ابعاد بحران در قفقاز، دیدگاه‌های جمهوری اسلامی ایران را تشریح نمود. وی اظهار داشت: منطقه قفقاز به توسعه پایدار، متوازن و تحکیم اعتماد متقابل نیاز دارد. در این راستا ایران، گسترش روابط با همسایگان را به عنوان اولویت‌های سیاست خارجی خود در منطقه قرار داده است. ایران امنیت ملی خود را در بستر امنیت منطقه‌ای جستجو می‌کند که از طریق صلح منطقه‌ای تأمین می‌گردد. جمهوری اسلامی ایران اعتقاد دارد تلاش کشورهای منطقه برای کاهش ابعاد و پیامدهای تقابل در این منطقه ضروری بوده و در این راستا تأکید می‌نماید نفوذ فزاینده جریان‌های فرامنطقه‌ای، بر پیچیدگی اوضاع در منطقه می‌افزاید.

پس از جلسه افتتاحیه، هفت جلسه تخصصی و یک جلسه اختتامیه برگزار گردید و سخنرانان دیدگاه‌های خود را مطرح و در خصوص موضوع جلسه مربوطه تبادل نظر گردید. موضوعات جلسات مذکور عبارت بودند از:

- ریشه‌ها و ابعاد رویارویی در قفقاز
- اهداف و سیاست‌های بازیگران اصلی منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای در قفقاز
- جمهوری اسلامی ایران و بحران قفقاز: چالش‌ها و فرصت‌ها
- همگرایی منطقه‌ای و چشم‌انداز صلح و ثبات در قفقاز
- امنیت انرژی و سیاست خطوط لوله پس از مناقشه قفقاز
- ژئوپلیتیک و سیستم بین‌المللی پس از بحران قفقاز: دیدگاه‌ها در مورد جنگ

سرد جدید

- ترتیبات امنیتی در قفقاز: ضرورت‌ها و دورنما

جلسه اختتامیه با سخنرانی جناب آقای شیخ‌الاسلام، قائم مقام وزارت امور خارجه و سرپرست حوزه خاورمیانه و مشترک‌المنافع برگزار گردید. وی اظهار داشت:

طرح همکاری منطقه‌ای و ایجاد ترتیبات امنیتی بر مبنای ظرفیت‌ها و منافع مشترک کشورهای منطقه می‌تواند مشکلات منطقه را برطرف نموده و همگرایی سیاسی و اقتصادی کشورهای منطقه را فراهم نماید.

انتقال انرژی از منطقه، نیازمند محیطی آرام و دور از تنش است. بحران اخیر نشان داد که عدم توجه به واقعیت‌های ژئوپلیتیکی و تلاش برای سیاسی کردن پدیده‌های اقتصادی نمی‌تواند مشکلات سیاسی را حل کند.

میزگردها

۱. میزگرد با مؤسسه روابط بین‌الملل معاصر چین

میزگرد مشترک دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی و مؤسسه روابط بین‌الملل معاصر چین (CICIR) در ۲۸ فروردین ۱۳۸۷ در دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی برگزار شد. شرکت‌کنندگان در این میزگرد در سه جلسه: تحولات بین‌المللی، مسائل منطقه‌ای و مسائل دوجانبه و هسته‌ای را مورد بحث و بررسی قرار دادند. مهمترین مطالب مطرح شده در این میزگرد به شرح زیر بوده است:

آقای چویی رئیس مؤسسه CICIR اظهار داشت: شرایط بین‌المللی دچار تحولات اساسی شده و وابستگی متقابل و جهانی شدن اقتصاد افزایش یافته است. قدرت از غرب به شرق منتقل شده و کشورهای آسیایی به بازارهایی مؤثر در اقتصاد جهانی تبدیل شده‌اند. امنیت و ثبات در آسیا به دلیل بروز چالش‌های جدید مایه نگرانی است. تحولات زیادی رخ داده و نسل جدید رهبران در بسیاری از کشورها به قدرت رسیده‌اند. در این دوره باید مأموریت‌ها و مفاهیم جدیدی را برای درک چالش‌های پیش‌رو ارائه کنیم. دکتر موسوی مدیرکل دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی نیز گفت: تهدید اصلی برای نظام بین‌الملل، تروریسم، جنایات سازمان‌یافته، آلودگی زیست‌محیطی، تغییرات آب و هوایی و فقر است. در همه کشورهای بزرگ تلاش برای توسعه نسل جدید سلاح‌های هسته‌ای در جریان است و هدف آن مبارزه با تروریسم است. این سؤال مطرح می‌شود که آیا ابزار نظامی و سلاح‌های کشتار جمعی در برابر تروریسم کارایی دارد و معقول است؟ شرایط امنیتی جهان رو به وخامت است و تروریسم بهانه‌ای برای دنبال کردن راهبرد اصلی کشورهاست.

۲. میزگرد با مؤسسه اقتصاد جهانی و روابط بین‌الملل روسیه

اولین میزگرد مشترک دفتر مطالعات و مؤسسه اقتصاد جهانی و روابط بین‌الملل روسیه، در تاریخ ۲ اردیبهشت ۱۳۸۷ با حضور سه نفر از کارشناسان روسی و مدیران و کارشناسان وزارت امور خارجه تحت عنوان «نگاه روسیه و جمهوری اسلامی ایران به نظام جهانی و بازتاب آن بر روابط دو جانبه» برگزار گردید.

دکتر بارانوفسکی معاون مؤسسه روسی، نظام موجود جهانی را سیال و معماری آن را در حال تغییر خواند و گفت: هر چند آمریکا هنوز قوی‌ترین بازیگر است لکن نقش آن در حال افول بوده و آسیب‌پذیری آن به دلیل سیاست‌های ۸ سال گذشته در حال افزایش است. روسیه بنا دارد به نظام جهانی برگردد اما این بار رهبری آمریکا را نمی‌پذیرد و به محاصره سیاسی خود در حوزه مشترک‌المنافع شدیداً پاسخ خواهد داد. اشتباهات آمریکا نیز به سود روسیه تمام خواهد شد.

دکتر موسوی مدیرکل دفتر مطالعات با اشاره به استراتژی امنیت ملی قدرت‌هایی نظیر آمریکا، روسیه، چین و اتحادیه اروپا، اظهار داشت: غرب به بهانه مبارزه با تروریسم به گسترش سلاح هسته‌ای ادامه می‌دهد.

به نظر می‌رسد روسیه استراتژی تقابل را برگزیده است. تمایل چین به نظامی‌گری غیرقابل اجتناب است. این کشور برای تضمین امنیت واردات انرژی و صادرات کالاهای خود نیاز به تقویت نیروهای مسلح دارد.

۳. میزگرد با مؤسسه مطالعات و تحلیل‌های دفاعی هند

پنجمین میزگرد دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی و مؤسسه مطالعات و تحلیل‌های دفاعی هند در ۶-۵ اردیبهشت ۱۳۸۷ در دهلی‌نو برگزار شد. این میزگرد با عنوان «پویایی‌های امنیت بین‌المللی و منطقه‌ای: دیدگاه‌های ایران و هند» تشکیل شد. آقای دکتر موسوی مدیر کل دفتر مطالعات اظهار داشت: با رجوع به اسناد مختلف همچون استراتژی امنیت ملی آمریکا، استراتژی توسعه چین، سند امنیت ملی روسیه، استراتژی امنیتی جدید ناتو و استراتژی امنیتی اروپا می‌بینیم که امنیت و تهدید مورد تأکید قرار گرفته‌اند. اگر سلاح‌های کشتار جمعی و تروریسم با هم تلفیق شوند، با پدیده‌ای به نام مگا تروریسم مواجه خواهیم شد. آقای سی سودیا مدیرکل مؤسسه مطالعات و تحلیل‌های دفاعی هند گفت: انتقال جرم و جنایت، بیماری، تروریسم

و مواد مخدر از جنبه‌های منفی جهانی شدن است. این روند هرچند بازار جهانی را بسیار همگرا می‌کند ولی در عین حال آن را آسیب‌پذیر می‌سازد.

۴. میزگرد با مرکز مطالعات شرق لهستان

در تاریخ ۳-۶ اردیبهشت ۱۳۸۷ بنا به دعوت مرکز مطالعات لهستان میزگرد مشترک دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی و مرکز مطالعات شرق لهستان در ورشو برگزار شد. آقایان دکتر محمدی معاون وقت آموزش و پژوهش و دکتر کریمی رئیس مرکز مطالعات اروپا در این میزگرد شرکت داشتند. آقای دکتر محمدی درخصوص نقش جمهوری اسلامی ایران در منطقه و روابط بین‌الملل سخنانی ایراد نمود و دکتر کریمی در خصوص اهداف پنهان استقرار سپر دفاع موشکی سخنرانی کرد.

۵. میزگرد با مرکز مطالعات استراتژیک قزاقستان

میزگرد مشترک دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی با مؤسسه مطالعات استراتژیک قزاقستان در ۲۹ خرداد ماه ۱۳۸۷ در دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی برگزار شد. در این میزگرد از کشور قزاقستان آقایان وتمبایف سفیر جمهوری قزاقستان در ایران، بولات سلطان‌اف رئیس مؤسسه مطالعات استراتژیک قزاقستان و بولات اوتمبایف رئیس بخش تحقیقات سیاست خارجی مؤسسه مذکور به ایراد سخنرانی پرداختند. از جمهوری اسلامی ایران آقایان دکتر موسوی مدیرکل دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، صفاری مدیر کل کشورهای مشترک‌المنافع، دکتر مرادی رئیس مرکز مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز، دکتر بی‌نیاز رئیس مرکز مطالعات انرژی، انوری کارشناس اداره دوم مشترک‌المنافع و بهرام‌علی کارشناس وزارت نفت سخنرانی کردند. در این میزگرد پیرامون سه مبحث روابط دوجانبه ایران و قزاقستان، چشم‌انداز و راهکارهای پیشبرد روند همگرایی منطقه‌ای: نقش سازمان همکاری شانگهای و نیز نقش انرژی در توسعه روابط دوجانبه و منطقه‌ای بحث و گفتگو شد.

۶. میزگرد روابط ایران و هند: فرصت‌ها و چالش‌ها

هم‌زمان با تشکیل کمیسیون مشترک اقتصادی ایران و هند میزگردی با عنوان روابط ایران و هند: چالش‌ها و فرصت‌ها در تاریخ ۸/۱۲/۸۷ در دفتر مطالعات سیاسی و

بین‌المللی با حضور وزرای خارجه دو کشور برگزار گردید. این میزگرد با سخنان وزرای خارجه ایران و هند آغاز و سپس با ریاست آقای دکتر موسوی مدیرکل دفتر مطالعات ادامه یافت. در جلسه افتتاحیه این میزگرد آقای متکی وزیر خارجه کشورمان اظهار داشت: همکاری‌های ایران و هند در موضوعات منطقه‌ای و بین‌المللی و سازمان‌های مربوطه، در سطح مطلوبی بوده است. با توجه به ویژگی‌های خاص منطقه و موضوعات مبتلا به آن نظیر ناامنی، اشغالگری، تروریسم و مواد مخدر، دو کشور همواره همکاری‌های خوبی در این موضوعات داشته‌اند. ایران و هند به لحاظ منطقه‌ای در بسیاری از مسائل از جمله وضعیت عراق و افغانستان دارای دیدگاه‌های مشترک هستند. دو کشور خواستار صلح در منطقه و حفظ تمامیت ارضی کشورهای منطقه می‌باشند. ایران و هند در موضوعات مربوط به افغانستان با یکدیگر همکاری و رایزنی داشته‌اند که در این رابطه مساعدت‌ها و ارائه تسهیلات به طرف هندی برای اجرای پروژه جاده زرنج-دلارام در آن کشور را می‌توان به عنوان نمونه نام برد. در بُعد بین‌المللی دو کشور مخالف یک‌جانبه‌گرایی می‌باشند و بر احترام به حقوق سایر ملل تأکید می‌ورزند. ایران از گسترش سیاست خارجی هند استقبال می‌کند و امیدوار است این رویکرد، تقویت مناسبات با ایران و صلح و امنیت در منطقه را مدنظر قرار دهد.

آقای پراناب موکرگی، وزیر امور خارجه هند نیز بیان داشت: ما به‌طور غریزی چندقطبی هستیم و این تمایل به چندقطبی بودن از وسعت کشور ما و همچنین از تنوع در اعتقادات دینی، زبان و گستردگی مناطق جغرافیایی در این کشور ناشی می‌شود. هند همواره یک عضو مسؤول جامعه بین‌الملل بوده است. اما هنگامی که تعهد بدون رعایت مساوات و عدم تبعیض امکان‌پذیر نباشد، ما چنین قوانینی را نمی‌پذیریم. موضع ما درخصوص معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای و همچنین در مورد توافق‌نامه منع آزمایش جامع، خود گواه این ادعاست. تهدیدهای تروریسم، امنیت انرژی، امنیت غذا، تغییرات اقلیمی، محیط زیست و بلایای طبیعی چالش‌های جدیدی را پیش روی ملت‌های آسیایی ایجاد می‌نمایند. هند در حال تقویت روابط خود با کلیه قدرت‌های عمده از جمله آمریکا، روسیه، اتحادیه اروپا، چین و ژاپن و همچنین با اقتصادهای بزرگ درحال ظهور در آسیا، آمریکای لاتین و آفریقا است. همکاری انرژی هسته‌ای غیرنظامی هند و آمریکا توافقات با سازمان بین‌المللی انرژی اتمی را تقویت کرده و منجر به اعتماد و توانایی ما برای حفظ این تعهد در سال‌های پیش رو خواهد بود. ما هیچ گزینه

دیگری جز توسعه منابع انرژی هسته‌ای نداریم. انگیزه اساسی برای توافق هسته‌ای غیرنظامی ما با آمریکا همانند الزام ما به خطلوله صلح گاز ایران - پاکستان و هند است.

۷. میزگرد با مرکز آسیایی مطالعات استراتژی ترکیه (تاسام)

اولین میزگرد مشترک دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی با مرکز آسیایی مطالعات استراتژیک ترکیه در تاریخ ۲۲ آبان‌ماه ۱۳۸۷ در شهر استانبول ترکیه برگزار گردید. آقای دکتر موسوی، مدیرکل دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه و آقای سلیمان شن سوی، رئیس تاسام سرپرستی هیأت‌های ایرانی و ترکیه را به عهده داشتند.

انتشارات

۱. فصلنامه‌ها و مجلات دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی

الف) فهرست مقالات فصلنامه سیاست خارجی

بهار ۱۳۸۷

۱. مهاجرت و سیاست خارجی ایران / سیدمحمدکاظم سجادیپور
۲. مهاجرت نخبگان: شکست روند توسعه / سعید تائب
۳. مهاجرت و سیاست هویت محور اروپایی / عباداله مولائی
۴. نگرشی به کنوانسیون بین‌المللی حقوق همه کارگران مهاجر و خانواده‌های آنان / نسرین مصفا
۵. نگاهی به پناهندگان افغانی مقیم ایران از منظر صادرات خدمات فنی و مهندسی و نیازهای بازسازی افغانستان / علی بی‌نیاز
۶. اسلام‌ستیزی در غرب: دلایل و ویژگی‌ها / بهادر امینیان
۷. استفاده‌های صلح‌آمیز و غیرصلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای در حقوق بین‌الملل / محمدحسن دریایی
۸. بن‌بست‌های نظری در بازنگری دیپلماسی عربی فرانسه / علیرضا ملاقدیمی

تابستان ۱۳۸۷

۱. منابع قدرت در جمهوری اسلامی ایران / منوچهر محمدی

۲. تبارشناسی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران: جایگاه هویت، فرهنگ و تاریخ / احمد صادقی
۳. سیاست خارجی رهایی‌بخش: نظریه انتقادی و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران / سیدجلال دهقانی فیروزآبادی
۴. تأثیر ساختار نظام بین‌الملل بر هژمونی منطقه‌ای ایران / جواد معین‌الدینی
۵. اتحادیه اروپایی، منشور انرژی و جایگاه جمهوری اسلامی ایران / هادی سلیمان‌پور
۶. ایران و آسیا در دولت نهم: فراز و نشیب‌ها / زیبا فرزین‌نیا
۷. گفتمان عدالت و همسویی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران (دولت نهم) و کشورهای آمریکای لاتین / علی‌اصغر مرادی‌فر
۸. تحلیل نظریات روابط دوجانبه ایران و آمریکای لاتین / محمدعلی ضیایی
۹. روابط جمهوری اسلامی ایران و قاره آفریقا: راهبرد روابط در چارچوب چشم‌انداز ۲۰ساله کشور / محسن موحدی قمی
۱۰. سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران و سازوکارهای جدید بین‌المللی حقوق بشر: فرصت‌ها و چالش‌ها / محمدرضا غائبی
۱۱. سیاست جمهوری اسلامی ایران و مسأله مواد مخدر / امیرعباس لطفی
۱۲. موضوع فلسطین در طرح‌های صلح خاورمیانه / حمیدرضا دهقانی

پائیز ۱۳۸۷

۱. رویکرد و پایه‌های نظری و عملی سیاست خارجی انگلیس نسبت به جمهوری اسلامی ایران / سیدمهدی حسینی متین
۲. ایران، خاورمیانه و امنیت بین‌الملل / کیهان برزگر
۳. نقش گروه‌های فکر در سیاست خارجی / سیدحامد رضیئی
۴. جایگاه اتحادیه اروپا در نظام بین‌الملل در حال تکوین: موانع و چالش‌ها / هوشنگ کریمی
۵. تحول سیاست خارجی و امنیتی مشترک در معاهده قانون اساسی / حمید زنگنه
۶. امنیت نظام بین‌الملل در پرتو تغییرات آب و هوایی / فرشاد رومی
۷. تحولات غزه از دیدگاه حقوق بین‌الملل بشردوستانه / حمیدرضا دهقانی

زمستان ۱۳۸۷

۱. تحول نقش ایران و چالش‌های پیش رو / محمدتقی حسینی
۲. نظریه دیون منفور، بدهی‌های عراق و غرامات جمهوری اسلامی ایران / خلیل شیرغلامی

۳. بررسی عملکرد فرانسه در دوره ریاست بر اتحادیه اروپایی / حجت‌اله فغانی
۴. پارادایم «جنگ علیه تروریسم» و کرامت انسانی / سلمان عمرانی
۵. پناهندگی دیپلماتیک / اسعد اردلان
۶. حقوق بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه بین‌المللی و غیربین‌المللی: تفاوت‌ها و اشتراکات / علیرضا دلخوش
۷. خلع سلاح هسته‌ای در تئوری‌های مختلف روابط بین‌الملل / محمدحسن دریایی
۸. دیوان بین‌المللی دادگستری و تعهدات (Erga Omnes) / محسن شریفی
۹. ژاپن، آمریکا و شرق آسیا / مجتبی صدیریا

ب) فهرست مقالات فصلنامه آسیای مرکزی و قفقاز

بهار ۱۳۸۷ (شماره ۶۱)

۱. روابط ایران و روسیه پس از جنگ سرد / مؤسسه بین‌المللی مطالعات دریای خزر
۲. همکاری‌ها و اتحادها در منطقه آسیای مرکزی: نگاه حکومت‌های منطقه / عنایت‌الله یزدانی
۳. فرهنگ سیاسی و تاثیر آن در رویکرد ایرانیان به روسیه / علی امیدی
۴. ارتقای جایگاه روسیه در عرصه جهانی و تنش با آمریکا در دوره پوتین / علیرضانوری
۵. چشم انداز توسعه نفت و گاز و منافع ایران / منصوره رام
۶. چشم‌انداز و دورنمای الحاق گرجستان به ناتو و پیامدهای آن برای کشورهای منطقه / حسن عسگری
۷. پیامدهای بحران مواد مخدر بر اقتصاد منطقه آسیای مرکزی / مجید بوالوردی

تابستان ۱۳۸۷ (شماره ۶۲)

۱. تلقی سیاست خارجی آمریکا از قفقاز پس از تحولات یازده سپتامبر / محمدحسن خانی
۲. وضعیت روند دولت-ملت سازی در جمهوری ارمنستان / افشین زرگر
۳. اصول و ساختار تصمیم‌گیری در سیاست خارجی جمهوری آذربایجان / ابوالحسن شیرازی
۴. نقش منابع انرژی خزر در تأمین امنیت انرژی جهان و چالش‌های انتقال آنها به بازارهای جهانی / مرتضی دامن‌پاک جامی

۵. تحقق اکوتا و چشم‌انداز اکو ۲۰۱۵: فرصت‌ها و چالش‌ها / ولی کوزه‌گر کالجی
  ۶. سازمان همکاری شانگهای: قدرتی توازن‌بخش / فتح‌اله مرادی
  ۷. رقابت روسیه و آمریکا در اوراسیا / حسن نقدی‌نژاد
  ۸. آسیای مرکزی به‌دنبال هویتی مستقل / مجتبی فرجی
- پاییز ۱۳۸۷ (شماره ۶۳)**
۱. جنگ قفقاز: یازده سپتامبر روسیه / بهرام امیراحمدیان
  ۲. بحران گرجستان: فصل نوین در روابط روسیه و غرب / زهرا نوع‌پرست
  ۳. اوراسیا و بازتولید عقلانی جنگ سرد / مهدی‌عابدی
  ۴. نگاه رسانه‌ای در مناقشه روسیه و گرجستان / محمودرضا مرتضوی
  ۵. چالش‌های قومی در قفقاز / حسین احمدی
  ۶. تحولات قفقاز گامی دیگر در مسیر جنگ سرد جدید؟ / عنایت‌الله یزدانی
  ۷. عوامل داخلی و خارجی در شکل‌گیری انقلاب گرجستان / معصومه شبان‌فاریابی
- زمستان ۱۳۸۷ (شماره ۶۴)**
۱. چشم‌انداز سیاسی روابط فرهنگی ایران و ارمنستان: بررسی اصول رئالیسم‌نو / حسین هرسیج
  ۲. تحلیل نقش و جایگاه جدید اوراسیا در استراتژی قدرت‌های جهانی / حسین‌پورپویان
  ۳. بنیاد گرایی در آسیای مرکزی؛ تداوم تقابل هویت‌ها / حسین مسعودنیا
  ۴. تقابل سازمان همکاری شانگهای و ناتو در آسیای مرکزی / نوذر شفیعی
  ۵. نژادپرستی‌وملی‌گرایی افراطی در روسیه (باتمرکز برج‌نبش «کله‌پوستی»ها) / علیرضا نوری
  ۶. حضور قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای در آسیای مرکزی / علیرضا سنجابی

ج (فهرست مقالات مجله مطالعات آفریقا

بهار و تابستان ۱۳۸۷

۱. قضیه دارفور از منظر حقوق بشردوستانه / علیرضا دلخوش
۲. دیوان کیفری بین‌المللی و پیگرد رئیس‌جمهور سودان در رابطه با بحران دارفور / محمدجواد حسینی

۳. اسلام در حوزه کشورهای جنوب آفریقا / محمدحسن ایپکچی
۴. سیاست خارجی جدید چین در آفریقا / کریس آلدن، ترجمه: احمد بخشی
- پاییز و زمستان ۱۳۸۷**
۱. نقش آمریکا و رژیم صهیونیستی در مناسبات سیاسی ایران و مصر / جواد قلوبی
۲. ریشه‌های نظامی‌گری و نقش سیاسی ارتش در آفریقا / حمید پ. هادیان
۳. سیاست خارجی دولت جدید آمریکا نسبت به آفریقا: تغییر یا تداوم؟ / احمد بخشی
۴. جایگاه منطقه جنوب آفریقا: اولویت‌های سیاست خارجی رژیم صهیونیستی / صبری انوشه
۵. بحران مالی جهانی و اثرات آن بر آفریقا / محمدنبی حسنی پور
- د (فهرست مقالات مجله انگلیسی امور بین الملل**

(The Iranian Journal of International Affairs)

Vol. XX, No. 1, Winter 2007-08

- New Security Challenges in the Persian Gulf: Analyzing the Interests of Iran, US, and PGCC Triad
- An Oil and Gas Community: Prospects for Economic Cooperation in the Persian Gulf Region
- Conceptualization of Islamic Solidarity in Foreign Policy of the Islamic Republic of Iran
- Iran, the New Iraq and the Persian Gulf Political- Security Architecture
- Persian Gulf Oil: US Challenges and Policies

Vol. XX, No. 2, Spring 2008

- The Sources of Power in Islamic Republic of Iran
- Sanctions against Iran
- Security Arrangements and Extra-Regional Intrusions in the Persian Gulf
- The Strategy of Entangling Iran in Peripheral Conflict
- Migration and Iranian Foreign Policy

Vol. XX, No. 3, Summer 2008

- Emancipating Foreign Policy: Critical Theory and Islamic Republic of Iran's Foreign Policy
- Security Building Priorities in Persian Gulf: An Approach to National Security Policy of Iran

- The Israeli Impact on Standing Tensions between Iran and the United States
- Iran's Regional Power and Prominence in the Context of International System
- Iran's Peaceful Nuclear Program in Comparative Perspectives

Vol. XX, No. 4, Fall 2008

- Genealogy of Iranian Foreign Policy: Identity, Culture and History
- Implications of Nuclear Power Programs and Nuclear Threats in the Middle East
- A Systemic Approach to Palestine Crisis: Is a Two-State Solution Achievable?
- Globalization and the Revival of Age of Religion: A Muslim Perspective
- Iran-Asia Relations in the Ninth Administration of Islamic Republic of Iran

ه (فهرست مقالات مجله روسی آمو دریا

بهار ۱۳۸۷ - شماره ۲۶

- پارادایم برخورد با سلطه / منوچهر محمدی
- سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه امام خمینی / سیدجواد میرخلیلی
- استراتژی درگیر سازی ایران در پیرامون / ابراهیم متقی
- جایگاه تروریسم جدید در مطالعات خاورمیانه و روابط بین‌الملل / کیهان برزگر
- نگاه ایران به دریای خزر: اعتماد سازی، امنیت و ثبات / مجید صابر
- راهبرد قدرت نرم آمریکا بر ضد جمهوری اسلامی ایران / رضا سراج

تابستان ۱۳۸۷ - شماره ۲۷

- منابع قدرت در جمهوری اسلامی ایران / منوچهر محمدی
- مهاجرت و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران / سیدمحمدکاظم سجادیپور
- رویکرد آمریکا به پیمان منع گسترش (NPT) مطالعه موردی جمهوری اسلامی ایران / رحمان قهرمان‌پور
- منازعات منطقه‌ای در آسیای مرکزی و قفقاز و تأثیر آن بر امنیت انتقال انرژی / افشین زرگر
- حقوق بین‌الملل و برنامه هسته‌ای ایران / علی امید

- ملاحظات دفاعی- امنیتی در آمایش سرزمینی جمهوری اسلامی ایران / سیدموسی پورموسوی

پاییز ۱۳۸۷ - شماره ۲۸

- تحولات گرجستان و منافع جمهوری اسلامی ایران / منوچهر مرادی
- نقش منابع انرژی خزر در تأمین امنیت انرژی جهان و چالش‌های انتقال آنها به بازارهای جهانی / مرتضی دامن‌پاک جامی
- اسلام‌ستیزی در غرب: دلایل و ویژگی‌ها / بهادر امینیان
- ایران، خاورمیانه و امنیت بین‌الملل / کیهان برزگر
- سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران و سازوکارهای جدید بین‌المللی حقوق بشر: فرصت‌ها و چالش‌ها / محمدرضا غائبی
- تلقی سیاست خارجی آمریکا از قفقاز پس از تحولات یازده سپتامبر / محمدحسن‌خانی
(و فهرست مقالات مجله عربی العلاقات الايرانية الدولية

زمستان ۲۰۰۸

- السياسة الخارجية الإيرانية- سیاست خارجی ایران / منوچهر محمدی
- قراءة في المتغيرات الدولية- بررسی تحولات بین‌المللی / صباح زنگنه
- التقريب بين المذاهب الاسلاميه- تقريب بين مذاهب اسلامي / واعظ خراسانی
- سياسة إيران الفلسطينية- سیاست ایران در مورد فلسطین / عباس خامه‌یار
- مساهمة علماء ایران فی الحضارة الإسلامية- مشارکت علمای ایران در تمدن اسلامی / حیدر بوذرجمهر

- المراهة الايرانية رائدة الثورة الاسلاميه- زن ایرانی پیشرو در انقلاب اسلامی / زهرا شجاعی
- القضية الفلسطينية في مؤتمر أنابوليس: من المبادرة الى الواقعية- موضوع فلسطین در کنفرانس آنابولیس: از طرح تا واقعیت / حمیدرضا دهقانی

بهار ۲۰۰۸

- مصادر القوة في الجمهورية الإسلامية الإيرانية- منابع قدرت در جمهوری اسلامی ایران / منوچهر محمدی

- المباني الفقهية لسياسة الامام الخميني (ره) الخارجية- مبانی فقهی سیاست خارجی امام خمینی (ره) / سیدعلی قادری

- دراسة تحليليه لسياسه الولايات المتحده الأميركيه في العراق الجديد- رفتارشناسی آمریکا در عراق جدید / حسین امیرعبداللهیان
- اتفاقیه التعاون و الصداقه بين الولايات المتحده الاميركيه والجمهوريه العراقيه- توافقنامه همکاری و دوستی بین آمریکا و عراق / امین حطیط
- دراسه حول الجغرافيا السياسيه للشرق الأوسط- بررسی و مطالعه جغرافیای سیاسی خاورمیانه / محمدتقی حسینی
- ایران و الهویات المقاومه - ایران و هویت مقاومت / محمدصادق الحسینی
- القضیه الفلستینیه فی السیاسه الدولیه- موضوع فلسطین در سیاست بین‌المللی / ابراهیم شهابی
- تطورات غزه من منظور القانون الدولي الانسانی- تحولات غزه از دیدگاه حقوق بین‌المللی بشردوستانه / حمیدرضا دهقانی
- ملاحظه مرتکبی جرائم الحرب الإسرائیلیین فی فلسطین- پیگرد جنایتکاران جنگی اسرائیلی در فلسطین / محمد حمدالعسلی
- الجمهوریه الإسلامیه الإیرانیه الضحیه الکبری للأسلحه الکیمیایه فی التاریخ- جمهوری اسلامی ایران بزرگترین قربانی سلاح‌های شیمیایی در تاریخ / عباس فروتن
- تداعیات الوجود العسکری الأمريكي فی العراق علی الأمن الإقلیمی- نتایج حضور نظامی آمریکا در عراق بر امنیت منطقه / ستار جبار الجابری
- مواقف الدول الاسلامیه و تأثيرها فی طريقه اصلاح نظام الجمعیه العامه للأمم المتحده - مواضع کشورهای اسلامی و تأثیر آن بر نحوه اصلاح نظام مجمع عمومی سازمان ملل متحد / محسن شریفی
- برنامج ایران النووی - برنامه اتمی جمهوری اسلامی ایران / علی اصغر سلطانیه
- المدخل لاستغلال الشاه عباس الصفوی ظروف المنافسه الاوروبیه - درآمدی بر بهره‌برداری شاه‌عباس صفوی از شرایط رقابت اروپایی / امیرهمايون شریفی
۲. ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها - خلاصه مقالات هر شماره به شرح زیر است:

ماهنامه شماره ۲۲۱

نقش پول در انتخابات آمریکا: حمایت مالی در انتخابات صرفاً به معنی کمک مالی به یک نامزد نیست بلکه می‌تواند معانی گوناگونی از جمله: ارزیابی افراد کمک‌کننده از فضای انتخاباتی، جایگاه نامزد در میان اقشار مختلف جامعه، توانایی نامزد برای ادامه

حضور در مبارزات انتخاباتی، جدی بودن حمایت مردم، نگرانی‌ها و خواسته‌های بخش‌های مختلف، ارزیابی بخش‌های مختلف از توانایی نامزدها برای اداره امور کشور در چهار سال آینده، داشته باشد.

پاکستان: توافقنامه مری و درخواست‌های آمریکا: انتخابات پاکستان در سال ۱۳۸۷ باعث تغییر در توازن سیاسی این کشور شد و دو حزب مردم و شاخه‌نواز مسلم لیگ که هشت سال از قدرت دور بودند، توانستند رقیب اصلی خود یعنی حزب مسلم لیگ (شاخه قائد اعظم) و حامی اصلی مشرف را شکست داده و موفق به کسب اکثریت کرسی‌های پارلمان شوند. همزمان با این پیروزی، پرونده‌های فساد و قتل که طی هشت سال گذشته در پاکستان افرادی چون بی‌نظیر بوتو رهبر فقید حزب مردم، محمد نواز شریف رهبر شاخه نواز مسلم لیگ، زرداری و شهباز شریف را از قدرت دور نگه داشته بود، با تغییر وضعیت، بدون هیچ‌گونه بررسی از سوی دادگاه‌های پاکستان مخومه اعلام شده‌اند.

همگرایی اقتصادی در آسیای جنوب غربی: منطقه آسیای جنوب غربی با دربرگرفتن ۲۵ کشور، حلقه‌ای از کشورهای با منابع غنی نفت و گاز جهان را در خود جای داده است. تنها بخش خاورمیانه‌ای این منطقه، بر اساس تخمین‌های سال ۲۰۰۷ میلادی، حاوی ۶۱/۵ درصد از منابع نفتی (۷۴۲/۷ میلیارد بشکه) و ۴۰/۵ درصد از منابع گازی جهان (۷۳/۴۷ تریلیون متر مکعب) است. خاورمیانه به عنوان زیرمجموعه‌ای از منطقه آسیای جنوب غربی، به ترتیب، تا ۷۹/۵ و ۲۲۰ سال دیگر از نعمت تولید نفت و گاز برخوردار خواهد بود. این دورنما، ضرورت توجه به منطقه‌گرایی اقتصادی در منطقه جنوب غرب آسیا را جذاب می‌سازد. هم از این جهت که منطقه مزبور نمی‌تواند از چشم حریص و منفعت‌جوی کشورهای صنعتی پیشرفته و رو به ظهور جهان دور بماند و هم به این دلیل که منطقه مزبور با دسترسی به منابع غنی انرژی، لازم است بر اساس مزیت‌های نسبی خود مجاری رشد و توسعه اقتصادی خود را در آینده نه چندان دور جستجو نماید.

افغانستان و بحران امنیت: بزرگترین چالش موجود در افغانستان، (در کنار کشت خشخاش و قاچاق مواد مخدر) بحران امنیت است. به‌رغم گذشت بیش از شش سال از برکناری طالبان هنوز ثبات و امنیت کافی به این کشور بازنگشته و آینده

همچنان مبهم است. دولت افغانستان از اقتدار کافی برخوردار نیست و خطر بازگشت «دولت ناتوان» وجود دارد.

آخرین دیدار سران روسیه و آمریکا: به دنبال برگزاری اجلاس سران شورای روسیه - ناتو در بخارست پایتخت رومانی، پوتین در شهر ساحلی سوچی، در جنوب روسیه پذیرای جورج بوش رئیس جمهوری آمریکا شد که در مدت زمامداری خویش و پس از حوادث ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ توانسته بودند دوستی‌های فیما بین را افزایش دهند. یکی از موضوعات مورد علاقه پوتین در این دیدار بحث و بررسی در خصوص استقرار سپر موشکی آمریکا در اروپای شرقی (چک و لهستان) بود.

پیامدهای انتخابات جدید پارلمانی ایتالیا: پیروزی جناح راست میانه به رهبری برلوسکونی بیانگر این واقعیت است که مردم ایتالیا از سقوط دولت‌های این کشور خسته شده و به دنبال آن هستند که به احزابی رأی دهند که حداقل بتوانند دوره پنج‌ساله دولت خود را طی نمایند. مردم ایتالیا از دولت برلوسکونی انتظار دارند که به وضعیت بد اقتصادی این کشور سرسامان دهد و سیستم قانون انتخاباتی را اصلاح نماید.

نگاهی به روند و چشم‌انداز بحران قره‌باغ: در ۱۲ ماه مه سال ۱۹۹۴ میلادی با میانجی‌گری مجامع بین‌المللی مخصوصاً روسیه، میان جمهوری آذربایجان و ارمنستان در مورد قره‌باغ توافق شده و آتش‌بس برقرار شد. این بحران از نوزده سال قبل تاکنون لاینحل باقی مانده است. امیدها به قطعنامه‌های صادره از سوی سازمان‌های بین‌المللی و مذاکرات مستمر بین طرف‌های درگیر در این مناقشه طی سال‌های گذشته تاکنون با هدف رسیدن به یک راه‌حل مرضی‌الطرفین به نتیجه نرسیده است.

عضویت احتمالی فنلاند در ناتو و اثرات آن بر روابط این کشور با روسیه : با تهیه گزارش امکان عضویت فنلاند در ناتو توسط وزارت امور خارجه این کشور و ارائه آن به هیأت دولت در روزهای پایانی سال ۲۰۰۷ میلادی، ایلکا کانروا وزیر امور خارجه و آنتی سیرلا سفیر سابق این کشور در بروکسل به‌عنوان مسؤل تنظیم این گزارش طی مصاحبه مطبوعاتی ابعاد مختلف این گزارش را تشریح کردند. کانروا تهیه این گزارش و علنی شدن آن را اساس مناسبی برای گشودن فضای بحث و گفتگو در جامعه و آماده‌شدن این برنامه در کمیته سیاست امنیتی و دفاعی دولت دانست و اظهار امیدواری کرد این گزارش بتواند مذاکرات در مورد نحوه عضویت در ناتو را توسعه داده و تغییرات لازم را در آن ایجاد نماید.

بررسی تحولات قبرس: در راستای بررسی تحولات قبرس لازم است به دو مسأله مهم در این رابطه توجه شود. ابتدا طرح دبیر کل سازمان ملل متحد در مراحل مختلف برای حل بحران قبرس و سپس موضوع اتحادیه اروپا و قبرس به این طرح.

ماهنامه شماره ۲۲۲

نگاهی به اجلاس سران ناتو در بخارست: صرف‌نظر از رویدادهایی مانند پذیرش عضویت آلبانی و کرواسی، با نگاهی محتوایی به دستور کار اجلاس سران ناتو در بخارست، این اجلاس را می‌توان «چالش حفظ انسجام و اعتبار سازمان» در دو بُعد داخلی و خارجی دانست زیرا اختلافات اعضا در مورد چگونگی برخورد با هر سه مسأله عمده ناتو - افغانستان، مدیریت روابط با روسیه و سپر موشکی - امری آشکار با پیامدهای عینی بود. دستاوردهای اجلاس تحولی اساسی در نگرش ناتو نسبت به چالش‌های جاری آن را نشان نمی‌دهد لذا به نظر می‌رسد ناتو در آستانه شصتمین سالگرد تأسیس آن همچنان با چالش حفظ اعتبار و انسجام روبرو خواهد بود.

آغاز ریاست جمهوری مدویدوف و نخست‌وزیری پوتین: چهارشنبه ۱۸ اردیبهشت‌ماه ۱۳۸۷ دیمیتری مدویدوف رئیس‌جمهوری منتخب روسیه رسماً جانشین ولادیمیر پوتین گردید. وی در انتخابات ریاست جمهوری که ۲ مارس ۲۰۰۸ برگزار شد، با کسب ۷۰٫۲۸ درصد از کل آرا پیروز شد.

چالش‌های دولت ائتلافی پاکستان: دولت جدید و ائتلافی پاکستان با چالش‌ها و مشکلات جدی روبروست که حیات این دولت را می‌تواند به مخاطره اندازد. مسأله بازگشت قضات، طالبان محلی و چالش‌های اقتصادی سه مشکل عمده هستند.

سفر کارتر به منطقه و طرح صلح حماس: بررسی‌ها نشان می‌دهد اگر چه این سفر با انگیزه‌های شخصی صورت گرفته لیکن می‌تواند دارای پشتوانه حزبی هم باشد؛ در این مقاله هم‌چنین به محتوای پیشنهادات کارتر، مصری‌ها و متقابلاً پیشنهادات جنبش حماس، نتایج و پیامدهای این سفر و تأثیر این حرکت بر سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در موضوع فلسطین پرداخته شده است.

تلاش اتحادیه اروپایی و عراق برای ایجاد مناسبات نوین و استوار: آقای نوری‌المالکی نخست‌وزیر عراق به منظور دیدار و گفتگو با مقامات بلندپایه اتحادیه،

پارلمان اروپایی و ناتو، در رأس یک هیأت سیاسی و اقتصادی در تاریخ ۲۷ فروردین سال جاری (۱۳۸۷) به بلژیک سفر نمود.

مقامات عراقی، هدف اصلی از این سفر را تحکیم روابط اقتصادی، امنیتی و نظامی و دستیابی به تفاهم در این موارد با اروپا، افزایش همکاری‌های عراق با اتحادیه اروپایی در زمینه انرژی و دعوت از اتحادیه اروپایی جهت سرمایه‌گذاری در عراق به‌خصوص در زمینه نفت و گاز، عنوان کرده بودند.

اهمیت بلندی‌های جولان با توجه به میانجیگری ترکیه بین سوریه و رژیم صهیونیستی: اخیراً اعلام گردید ترکیه بین سوریه و اسرائیل میانجیگری می‌نماید و از احتمال صلح بین این دو سخن رانده می‌شود اما با توجه به اهمیت استراتژیک بلندی‌های جولان و همچنین اوضاع منطقه به نظر نمی‌رسد مذاکرات سوریه و اسرائیل به سادگی به نتیجه برسد.

جنگ پولی بین چین و آمریکا: ارزش یوان (واحد پول ملی چین) در مقابل دلار یکی از معضلات در روابط چین و آمریکا طی سال‌های اخیر بوده است. واشنگتن برای مواجهه با کسری عظیم ۲۵۶/۳ میلیارد دلاری موازنه تجاری خود با چین در سال ۲۰۰۷ که هر ساله بر میزان آن افزوده می‌شود، از پکن خواسته است از خود شجاعت نشان داده و گام محکمی در جهت افزایش ارزش برابری یوان در مقابل دلار آمریکا به میزان ۴۰ درصد بردارد. کنگره آمریکا نیز تهدید نموده است که در صورت عدم اجابت درخواست آمریکا، تحریم‌هایی را علیه چین وضع خواهد نمود.

تحلیلی پیرامون نشست سران ناتو در بخارست: نشست سران ناتو در پنجاه و نهمین سالگرد تأسیس این سازمان، طی روزهای ۱۴ لغایت ۱۶ فروردین ۱۳۸۷ در بخارست پایتخت رومانی برگزار شد. این نشست به لحاظ محورهای دستورکار، فضای سیاسی حاکم و تصمیمات اتخاذشده در آن حائز اهمیت بوده و مورد توجه جدی محافل سیاسی و امنیتی جهان قرار گرفت. مأموریت ناتو در افغانستان، گسترش ناتو و دعوت از اعضای جدید، طرح سپر دفاع موشکی آمریکا، وضعیت کوزوو، مناسبات با روسیه و موضوع امنیت انرژی از محورهای اصلی این نشست بودند که سایر موضوعات جانبی مورد بحث را تحت‌الشعاع قرار دادند.

ماهنامه شماره ۲۲۳

روش‌شناسی آینده‌نگاری: قلمرو مطالعات آینده‌ها نسبتاً جدید بوده و یک علم اجتماعی قرن بیستم به شمار می‌رود. در این مقاله روش‌شناسی آینده‌نگاری طی سرفصل‌هایی مانند هسته بنیادی آینده‌نگاری، تاریخ اصالت آینده‌نگاری، واژه‌های مترتب به آینده‌نگاری، حیطة و قلمرو آینده‌نگاری، ساختار و آموزش آینده‌نگاری به عنوان یک موضوع علمی، تاریخ آینده‌نگاری به عنوان یک موضوع علمی کارگشا، مفاهیم کلیدی مطالعات و بررسی‌های آینده‌ها، علائم رمزی ضعیف، علائم رمزی آینده و کارت‌های وحشی، روش‌شناسی‌های مترتب به مطالعات و بررسی‌های آینده‌ها، مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است.

تأملی بر سیاست خارجی پاکستان در قبال افغانستان: روابط دو کشور افغانستان و پاکستان حتی قبل از اعلام رسمی استقلال پاکستان با تلخی آغاز می‌شود. مقامات وقت افغانی در پی اعلام رسمی طرح تقسیم شبه قاره، تحرکات سیاسی و دیپلماتیک خود را در اعتراض به خط مرزی موسوم به «دیوراندا» شروع و نخستین اقدام در این راستا ارسال یادداشتی به سفارت انگلیس در کابل بوده است. تحولات در داخل افغانستان به ویژه از زمان اشغال این کشور توسط قوای ارتش سرخ شوروی سابق به گونه‌ای رقم خورد که مقامات پاکستانی نه تنها فرصت را برای رسمیت خط فوق مغتنم شمردند، بلکه سیاست کلانی را ترسیم نمودند که غایت آن استقرار یک دولت همسوی پشتون در کابل بود. با سقوط طالبان، پاکستانی‌ها سیاست فوق را به شیوه‌ای دیگر و در قالب «طالبان میانه‌رو» و یا «مشارکت طالبان در ساختار قدرت» دنبال نموده‌اند.

دیدگاه‌های مراکز پژوهشی غرب نسبت به برنامه هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران: دیپلماسی هسته‌ای غرب در چارچوب نادیده‌گرفتن حقوق قانونی ایران؛ طیفی از راه‌حل‌ها از دیپلماسی تا تحریم و بهره‌گیری از نیروی نظامی را به عنوان راه‌حل تجویز می‌نماید. اما نگرش مراکز پژوهشی غرب به این مسأله لزوماً از الگوی یادشده پیروی نمی‌کند. گرچه دو گرایش از سه گرایش پژوهشگران غربی نیز با تفاوت‌های نسبی همان رویکرد دیپلماسی غرب را تنفیذ می‌کنند، اما دیدگاه سومی نیز در این مراکز وجود دارد که پذیرش ایران هسته‌ای را توصیه می‌نماید.

ترکیه: دین و سیاست: تحولات ترکیه نشان می‌دهد که این کشور با معضلاتی در زمینه دین و نقش آن در سیاست مواجه است. از طرفی قانون اساسی بر لائسیسم در این کشور تأکید دارد و از طرف دیگر فعالیت اسلام‌گرایان مخالف با این نظر است.

اولویت‌های فرانسه در دوره ریاست بر اتحادیه اروپا: ریاست نیمه اول سال ۲۰۰۸ را اسلوونی به عهده داشت که برجسته‌ترین تحول در این مقطع پاسخ «نه» ایرلندی‌ها به قانون اساسی اتحادیه اروپا بود. ریاست نیمه دوم سال ۲۰۰۸ را فرانسه به عهده خواهد داشت. با تلاش‌هایی که سارکوزی از ابتدای دوره ریاست جمهوری خود انجام داده باید دید در این دوره فرانسه تا چه حد در پیشبرد اهداف اتحادیه اروپا موفق خواهد بود.

امنیت انرژی، محور سیاست خارجی اتحادیه اروپا در دریای خزر: اهمیت و نقش این کشورها در تأمین امنیت انرژی اروپا باعث شده تا دوره‌ای از: تعامل دیپلماتیک فعال میان اتحادیه اروپا در اجرای راهبرد تقویت همکاری‌ها میان اتحادیه و کشورهای آسیای مرکزی، انتقال حجم بیشتری از انرژی از این منطقه از طریق خطوط لوله جدید و دگرگونی در ساختار سنتی صادرات نفت و گاز از دریای خزر را شاهد باشیم.

نشست اتحادیه اروپایی و کشورهای آمریکای لاتین و حوزه کارائیب: تلاشی برای تعمیق روند همکاری‌های فیما بین: پنجمین نشست مشترک سران و وزیران امور خارجه کشورهای آمریکای لاتین و حوزه کارائیب و اتحادیه اروپایی با حضور حدود پنجاه نفر از رؤسای جمهور و نخست وزیران کشورهای فوق و با هدف بررسی تدابیری علیه پدیده گرم‌شدن هوا و همچنین راه‌های مبارزه با فقر و حل‌وفصل بحران غذایی جهانی، طی روزهای ۲۷ و ۲۸ اردیبهشت‌ماه سال جاری در لیما پایتخت پرو برگزار گردید.

بررسی اهداف و برنامه‌های فنلاند در دوره ریاست بر سازمان امنیت و همکاری اروپا: فنلاند به عنوان میزبان کنفرانس امنیت و همکاری اروپا در سال ۱۹۷۵ میلادی که پس از جنگ سرد به عنوان سنگ بنای سازمان امنیت و همکاری اروپا معرفی گردیده است برای هدفمند بودن این سازمان تلاش زیادی بعمل آورده است. از این رو ریاست این کشور بر سازمان امنیت و همکاری اروپا در سال ۲۰۰۸ میلادی موجب گردیده است تا وزارت امور خارجه فنلاند تحرکات زیادی را به منظور پیشبرد برنامه‌ها و اولویت‌های خویش برای این دوره آغاز کند.

ترکیه: سیاست گشایش به سوی آفریقا: ترکیه از سال ۲۰۰۵ گسترش روابط با کشورهای آفریقایی را به طور جدی‌تری در دستور کار روابط خارجی خود قرار داده است. مقامات ترکیه سال ۲۰۰۸ را نیز سال تعمیق روابط با آفریقا اعلام کرده‌اند.

ماهنامه شماره ۲۲۴

سازمان ملل و حضور نیروهای اشغالگر در عراق: ایالات متحده آمریکا، انگلیس و دیگر هم‌پیمانان آنان در تاریخ ۲۰ مارس ۲۰۰۳ حمله‌ای گسترده به کشور عراق را آغاز کردند. بیست روز پس از شروع تهاجم در ۹ آوریل حکومت صدام سقوط کرد و کشور عراق به اشغال کامل مهاجمان درآمد.

ریاست دوره‌ای فرانسه و چالش‌های اتحادیه اروپایی: سارکوزی رئیس‌جمهور فرانسه در چارچوب سیاست خارجی جاه‌طلبانه و بلندپروازانه خود، درصدد بوده از دوره ریاست فرانسه بر اتحادیه اروپایی به عنوان ابزاری جهت اثبات توانایی‌های خود و ایفای نقش به عنوان رهبر اروپا بهره‌برداری نماید اما چالش‌های مختلف پیش‌رو در اتحادیه اروپایی به‌ویژه بحران معاهده لیسبون رؤیاهای وی را آشفته ساخته است.

چالش‌های اقتصادی در دو منطقه یورو و دلار: سازمان ملل در گزارش شش ماهه خود از نرخ تورم بالا به عنوان یک ریسک اقتصادی در جهان خبر داده و با پیش‌بینی نرخ ۳/۷ درصد برای تورم جهانی در سال ۲۰۰۸، از افزایش بی‌سابقه قیمت نفت و بالارفتن قیمت مواد غذایی به عنوان عوامل مهم افزایش نرخ تورم یاد کرده است.

افغانستان و پاکستان، چالش طالبان: بین افغانستان و پاکستان از گذشته چالش‌های مرزی و قومی وجود داشته و اخیراً مسأله طالبان و جریان افراط، چالش‌های شدیدی را بین دو کشور ایجاد نموده است. طالبان با استفاده از حمایت‌های نظامی، مالی، فکری و مذهبی آن سوی خط دیوراند و به ویژه کمک‌های مختلف القاعده و نیز پشتوانه‌های قومی، مذهبی و فرهنگی که در دو سوی مرز وجود دارد، به منظور توسعه بی‌ثباتی و تضعیف دولت افغانستان و نهایتاً سرنگونی آن و بازگشت خود به قدرت دست به حملات و عملیات نظامی مختلف می‌زند.

نقدی بر حقوق بشر اروپایی: هدف این گزارش صرفاً اشاره مختصر به نقاط ضعف و کاستی ساختارهای سیاسی و اجتماعی غرب در زمینه حقوق بشر و روشن ساختن استانداردهای دوگانه این کشورها در زمینه مسائل حقوق بشری می‌باشد.

چشم‌انداز و عملکرد اقتصاد رومانی از منظر بانک جهانی: به نظر می‌رسد به‌رغم انتقاداتی که هرازچندگاه از سوی بانک جهانی و دیگر نهادهای بین‌المللی و منطقه‌ای مشابه در ارتباط با عملکرد اقتصادی دولت رومانی عنوان می‌شود، روند و جهت‌گیری کلی اقتصادی این کشور از سوی این نهادها مثبت ارزیابی شود. لیکن نیاز به برخی اصلاحات و اتخاذ گام‌های مؤثرتر و هماهنگ میان بخش‌های مختلف اقتصادی از جمله هماهنگی در ارتباط با سیاست‌های پولی و مالی می‌باشد که بیشترین انتقادات متوجه این بخش بوده است.

نشست اتحادیه اروپایی و کشورهای آسیای مرکزی، گشایش فصلی نوین در همکاری‌ها: نشست‌های دوجانبه و عمومی تروئیکای اتحادیه اروپایی با وزرای امور خارجه کشورهای آسیای مرکزی، در روزهای ۲۲ و ۲۳ فروردین ماه سال جاری در عشق‌آباد پایتخت ترکمنستان برگزار گردید. مباحث نشست‌ها، عمدتاً در چارچوب سندی با عنوان اتحادیه اروپایی و آسیای مرکزی: استراتژی برای مشارکتی جدید که مبنایی برای همکاری دوجانبه و منطقه‌ای میان اتحادیه و کشورهای آسیای مرکزی است، مطرح شد.

امضای قرارداد ثبات و الحاق: اگر چه شانزدهم ژوئن ۲۰۰۸ پس از امضای قرارداد دیتون در سال ۱۹۹۵ برای بوسنی و هرزگوین روزی تاریخی می‌باشد ولی این بدان معنا نیست که در هر صورتی عضویت بوسنی در اتحادیه قطعی است.

تعمیق و گسترش روابط ایران و سوریه؛ منافع متقابل و ثبات منطقه‌ای: ایران و سوریه طی سه دهه گذشته از روابطی ممتاز برخوردار گشته و این روابط دارای منافع زیادی برای دو کشور و منطقه بوده است. همکاری‌های دو کشور می‌تواند الگویی برای همکاری بین دیگر کشورهای اسلامی و منطقه قرار گیرد.

ماهنامه شماره ۲۲۵

پیش‌درآمدی بر آینده‌نگری در روابط بین‌الملل: موضوع آینده‌نگری درباره موضوع‌ها و زمینه‌های مختلف روابط بین‌الملل و بررسی ساختار آینده قدرت و نظم

جهانی یکی از حوزه‌های رایج پژوهش و مطالعه در این حوزه می‌باشد. طیف‌های مختلف فکری و کشورها در این زمینه با دیدگاه‌ها و منافع گوناگون الگوهای موردنظر خود را در این باره مطرح می‌سازند.

پاکستان؛ پس از مشرف: با اعلام خبر استعفای پرویز مشرف از ریاست جمهوری پاکستان، مسأله تعیین جانشین وی و فراتر از آن آینده پاکستان مطرح بود. انتقال قدرت در پاکستان این بار برخلاف سنت تاریخ این کشور که یا از طریق کودتا، سقوط هواپیما یا ترور انجام می‌شد، بسیار سریع و ناگهانی طی یک فرآیند مردم‌سالارانه اتفاق افتاد.

نگاهی به نشست سازمان تجارت جهانی در ژنو: نشست سازمان تجارت جهانی در تاریخ ۱۳۸۷/۵/۱ در مقر این سازمان در ژنو برگزار شد و پس از یک هفته بحث و گفت‌وگو پیرامون راه‌های آزاد سازی تجارت میان کشورهای عضو، به نتیجه‌ای نرسید و به شکست انجامید.

دکترین سیاست خارجی جدید روسیه: دیمتری مدویدوف رئیس جمهور روسیه سند دکترین سیاست خارجی روسیه را که ارائه دهنده دیدگاه‌ها، اصول و جهت‌گیری‌های اصلی فعالیت‌های این کشور در عرصه سیاست خارجی و مبتنی بر ۷ اصل اساسی است، امضا کرد.

توافق اتحادیه اروپایی و روسیه برای آغاز مذاکرات مربوط به عقد موافقت‌نامه همکاری‌های راهبردی: بیست و یکمین اجلاس سران اتحادیه اروپایی و روسیه در تاریخ ۶-۷ تیرماه سال جاری (۸۷)، درخانتی مانسیسک واقع در منطقه سیبری روسیه برگزار گردید.

در پایان این اجلاس، که در آن موضوعات مهم مربوط به همکاری‌های دوجانبه روسیه و اتحادیه اروپایی به ویژه همکاری‌های اقتصادی و انرژی، مسأله عقد موافقت‌نامه ده‌ساله جدید بین روسیه و این اتحادیه، بحران‌های اقتصادی جهانی، امنیت اروپا، مسأله خاورمیانه و مسائل مهم منطقه‌ای، مورد بحث قرار گرفت، رهبران روسیه و اتحادیه اروپایی با انتشار بیانیه‌ای، رسماً آغاز مذاکرات برای عقد موافقت‌نامه ده‌ساله همکاری‌های دوجانبه را اعلام کردند.

بررسی سیاست‌های آلمان در افغانستان: از زمانی که ناتو در اوت ۲۰۰۳ فرماندهی عملیات در افغانستان را بر عهده گرفت، آلمان در عملیات نظامی این کشور حضور یافت. مقامات آلمانی بر اهمیت مأموریت در افغانستان برای تأمین امنیت در این کشور تأکید دارند.

از دید صدراعظم، خانم آنگلا مرکل، آلمان نمی‌تواند تنها در خاک خود از امنیت خویش دفاع کند، بلکه باید برای برقراری امنیت در کشورهای دیگر نیز بکوشد. همکاری‌های جدید امنیتی فرانسه و امارات عربی متحده: سفر سال گذشته سارکوزی به چند کشور عربی حوزه خلیج فارس منجر به انعقاد یک‌سری از موافقتنامه‌ها گردید که در این میان امضای موافقتنامه ایجاد پایگاه نظامی دائمی در امارات عربی متحده از اهمیت ویژه برخوردار است.

عدم مخالفت آمریکا به عنوان بزرگترین قدرت نظامی فرامنطقه‌ای در خلیج فارس و نیز سکوت کشورهای عربی در این خصوص نشان‌دهنده نوعی از بازی برد-برد بین کشورهاست که هریک به تناسب ظرفیت‌های خود از آن منتفع می‌شوند.

بررسی رفتار ترکیه در قبال اکراد شمال عراق: همسایگان عراق نقش مهم و حساسی را در ایجاد ثبات و یا عدم ثبات در این کشور ایفا می‌نمایند. در تحلیل و ارزیابی روابط دو کشور ترکیه و عراق می‌توانیم آن را به دو دوره زمانی قبل و بعد از حمله آمریکا به عراق تقسیم کنیم.

گامی مثبت در جهت توسعه سرمایه‌گذاری خارجی در منطقه اکو: سرمایه‌گذاری یکی از عوامل تأثیرگذار مثبت بر روند توسعه اقتصادی در جهان محسوب می‌شود. کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی (اکو) با امضای موافقتنامه تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی سعی دارند محیط مناسبی را برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی فراهم آورند. بدون شک اجرای موافقتنامه مذکور می‌تواند پشتوانه‌ای مناسب برای تقابل با بحران‌های اقتصادی و سیاسی نظیر اعمال تحریم‌های خارجی باشد.

ماهنامه شماره ۲۲۶

اتحاد برای مدیترانه: اهداف، چالش‌ها و چشم‌انداز آینده: سنت‌شکنی نیکولاس سارکوزی رئیس‌جمهور راست‌گرای فرانسه علاوه بر حوزه سیاست داخلی، در

مواردی به حوزه سیاست خارجی نیز گسترش یافته که آخرین مورد آن را باید ابتکار «اتحادیه مدیترانه‌ای» دانست.

ابعاد و آثار گسترده این ابتکار که در جریان انتخابات ریاست جمهوری از سوی سارکوزی مطرح و پس از به قدرت رسیدن به صورت جدی از سوی او پیگیری شد، واکنش همه کشورها و مراجعی که به نوعی در این ابتکار دخیل بودند را در پی داشت. جنگ گرجستان؛ پیش درآمد تقابل آمریکا و روسیه: درگیری نظامی بین روسیه و گرجستان بر سر کنترل ارضی اوستیای جنوبی و آبخازیا که در نقشه‌های جغرافیایی بخشی از سرزمین گرجستان محسوب می‌شوند، باعث شد تا در تابستان گرم سال ۲۰۰۸، جنگ سرد سوم بین دو قطب قدیمی قدرت مجدداً احیاء شود.

سازمان همکاری شانگهای، جایگاه و چشم‌انداز آینده: هشتمین اجلاس سران کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای، روزهای هفتم و هشتم شهریورماه سال جاری (۲۸ و ۲۹ اوت ۲۰۰۸) در شهر دوشنبه پایتخت تاجیکستان برگزار شد. در این اجلاس رؤسای جمهوری فدراسیون روسیه، چین، قزاقستان، قرقیزستان، ازبکستان و تاجیکستان به عنوان اعضای دائم و رؤسای جمهوری اسلامی ایران و مغولستان به‌عنوان اعضای ناظر شرکت داشتند.

موقعیت ژئواستراتژیک جزایر ایرانی خلیج فارس: جزایر ایرانی خلیج فارس بدلیل موقعیت جغرافیایی از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند، این ویژگی در طول ۳۰ سال گذشته و با شتاب گرفتن ایران جهت ورود به عرصه‌های توسعه شدت بیشتری به خود گرفته، چرا که جزایر فوق نه تنها جهت حفظ امنیت در منطقه از نقطه نظر نظامی قابلیت بهره‌برداری دارند بلکه با گسترش جهانگردی در خلیج فارس قابلیت‌های فراوانی برای این منظور نیز بوجود آمده است.

اقدامات جمهوری اسلامی ایران در زمینه صادرات گاز به اروپا: ایران با موقعیت استراتژیک خود در خلیج فارس همیشه دارای نقش مهمی در صنایع نفت و گاز جهانی بوده است. پنج میدان گازی اصلی در خلیج فارس در قلمرو ایران قرار دارند. باتوجه به اهمیت روز افزون انرژی در اقتصاد بین‌الملل و مزیت نسبی کشورمان در این زمینه، سیاست جدید شرکت ملی نفت ایران تبدیل شدن به عاملی مهم در بازار

جهانی گاز و بالابردن میزان صادرات گاز طبیعی به موازات توسعه میدان گاز پارس جنوبی به عنوان اصلی‌ترین میدان گازی ایران می‌باشد.

میزگرد انرژی هسته‌ای، مسائل و اهداف هیأت حاکمه آتی آمریکا: میزگرد انرژی هسته‌ای - مسائل و اهداف هیأت حاکمه آتی آمریکا در تاریخ ۸۷/۴/۲۰ در مرکز کارنگی مسکو برگزار شد.

جایگاه آمریکا در هند و آثار آن بر چین، روسیه، پاکستان و جمهوری اسلامی ایران: رویکرد راهبردی آمریکا به هند که در معامله هسته‌ای دو کشور به نوعی متبلور گشته معلول عوامل متعددی از جمله مهار قدرت پیشرونده چین در آسیا و کنترل روسیه به عنوان قدرت اوراسیایی است. از سوی دیگر جنوب آسیا از منظر طراحان سیاست‌های امنیتی هیأت حاکمه آمریکا به مأمّن به اصطلاح گروه‌های تروریستی و بنیادگرایی مذهبی تبدیل شده که با منافع غرب در تباین است.

نگاهی به اجلاس کشورهای تولیدکننده و مصرف‌کننده در جده عربستان: در جریان نشست کشورهای تولیدکننده و مصرف‌کننده نفت که به ابتکار عربستان و با هدف بررسی تمهیداتی جهت بازگشت ثبات نسبی به بازار نفت در جهان و کنترل قیمت آن در تاریخ ۲ تیرماه سالجاری (۱۳۸۷) در شهر جده برگزار گردید، در جمع سران برخی از کشورهای شرکت‌کننده در اجلاس، دیدگاه‌های جمهوری اسلامی ایران در رابطه با وضعیت بازار نفت به تفصیل از سوی وزیر نفت کشورمان جناب آقای نوذری تشریح گردید.

نزاع بین روسیه و گرجستان و امنیت انرژی در اروپا: در تجزیه و تحلیل علل بروز بحران اخیر بین روسیه و گرجستان و به دنبال آن بین روسیه و غرب، به موارد متعددی از جمله بحث بازگشت مجدد روسیه به صحنه روابط بین‌الملل به عنوان یک قدرت تأثیرگذار و تصمیم راسخ مقامات کرملین جهت مقاومت در برابر نفوذ بیش از پیش غرب به مناطق پیرامونی روسیه اشاره می‌شود.

در این میان یکی از موضوعاتی که توجه گروهی از تحلیلگران را به خود معطوف نموده بحث انرژی و نقش آن در وقوع جنگ اخیر بین روسیه و گرجستان می‌باشد.

اقتصاد رومانی، چالش‌های پیش‌رو: رومانی به عنوان یکی از کشورهای عضو اتحادیه اروپایی همواره تلاش نموده است تا با اتخاذ سیاست‌های جدید اقتصادی و

اصلاحات ساختاری در جهت نیل به همگرایی در اتحادیه اروپایی و پیوستن به کشورهای منطقه یورو گام بردارد. این امر بایستی تا سال ۲۰۱۴ تحقق یابد، لکن رومانی با مشکلاتی مواجه است.

ماهنامه شماره ۲۲۷

بحران مالی آمریکا، ابعاد و پیامدها: در واپسین ماه‌های دوران ریاست جمهوری بوش، در روز جمعه ۲۶ سپتامبر ۲۰۰۸ (پنجم مهرماه)، جهان شاهد یکی دیگر از حوادث مهم تاریخ آمریکا بود که از آن بعنوان جمعه‌سیاه و یا سونامی مالی قرن یاد می‌شود.

ارزیابی موافقتنامه بغداد - واشنگتن در همایش روشنفکران عراقی در بیروت: همایشی از روشنفکران عراقی و لبنانی تحت عنوان ارزیابی توافقنامه عراق - آمریکا، راه‌های مقابله برای حفظ حقوق و سیاست در ۲۱ ژوئن ۲۰۰۸ (اول تیر ۱۳۸۷) در هتل ماریوت بیروت برگزار گردید. متن و توصیف‌های مختلف از مذاکرات اولیه و پیش‌نویس‌های ارائه شده در مورد توافقنامه امنیتی از سوی طرف‌های عراقی و آمریکایی مطرح است، اما عنایت به اعلامیه اصول رابطه بلندمدت همکاری و دوستی میان جمهوری عراق و ایالات متحده آمریکا که در ۲۶ نوامبر ۲۰۰۷ به صورت ویدئو کنفرانس میان نوری‌المالکی نخست وزیر عراق و جرج بوش رئیس جمهوری آمریکا به امضا رسید و محتوای سه بخش آن ضروری است.

بازگشت سوریه به صحنه لبنان: اگرچه برقراری روابط دیپلماتیک بین سوریه و لبنان ظاهراً یک پیروزی سیاسی برای لبنان است که سال‌ها در پی آن بوده و متضمن شناسایی کامل استقلال لبنان از سوی سوریه بشمار می‌رود؛ اما در عین حال به نظر می‌رسد روند بازگشت سوریه به صحنه لبنان، این بار با توافق ضمنی اروپا و خصوصاً فرانسه آغاز شده است.

آسیب‌شناسی پیامدهای تحولات اقتصادی اخیر بر آفریقا: سقوط ارزش سهام در بازار وال استریت و بحران اقتصادی که از آمریکا شروع و تا اروپا و آسیای شرقی نیز گسترش یافت تأثیرات منفی خود را بر اقتصاد شکننده کشورهای در حال توسعه آفریقا نیز گذاشته است.

نگاهی به روند توسعه در دبی: شناخت بیش از پیش روند توسعه در کشورهای پیرامون خلیج فارس می‌تواند در اقدامات مربوط به حفظ و گسترش منافع ملی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس و نحوه همکاری با دول عربی منطقه تأثیرگذار باشد.

محور آب - انرژی در آسیای مرکزی: تهدید یا فرصت برای همکاری: یکی از چالش‌های مهم قرن حاضر بحران تأمین آب است و چه بسا اهمیت آن از نفت هم پیشی بگیرد. این امر در آسیای مرکزی نیز به صورت برجسته خود را نشان داده، به‌طوری که نحوه بهره‌برداری از ذخایر آب در منطقه به موضوع مهم و گاهی چالش‌زا بین کشورهای ذی‌نفع تبدیل شده است. کشورهای منطقه از این نظر به دو گروه بالادست (سرچشمه و دارای منابع آب شامل تاجیکستان و قرقیزستان) و پایین دست (وابسته به منابع آبی شامل قزاقستان، ازبکستان و ترکمنستان) قابل تقسیم هستند.

تسهیل صدور روادید، کلیدی راهبردی جهت توسعه همکاری‌ها در اکو: امروزه با توسعه همکاری کشورها در چارچوب سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، موضوع تسهیل روادید در دستور کار سازمان‌های مذکور قرار گرفته است. با وجود گذشت چند دهه از تأسیس سازمان همکاری اقتصادی (اکو) و امضای موافقتنامه تسهیل صدور روادید بین اعضای آن، می‌توان گفت که این سازمان هنوز در مراحل ابتدایی کار قرار دارد و از این جهت با موازین بین‌المللی فاصله قابل‌توجهی دارد.

دورنمای همگرایی اقتصادی شورای همکاری خلیج فارس: سرانجام در دسامبر ۲۰۰۷ در بیست و هشتمین اجلاس سران شورای همکاری در دوحه، اعضا با آغاز به کار بازار مشترک شورای همکاری از اول ژانویه ۲۰۰۸ موافقت نمودند. این تصمیم گام دیگر شورا برای همگرایی اقتصادی محسوب می‌گردد. هدف اصلی از ایجاد بازار مشترک شورای همکاری ایجاد زمینه‌ها و پیش‌نیازهای لازم و نیز یکسان سازی رویه‌های تجاری برای تحقق اتحادیه پولی به عنوان رؤیای اقتصادی شورا می‌باشد که طبق زمان‌بندی قرار است در سال ۲۰۱۰ صورت گیرد.

رژیم حقوقی دریای خزر و کنوانسیون ۱۹۸۲ حقوق دریاها: در سال‌های اخیر، منطقه خزر از نظر استراتژیک، به یکی از مهمترین قسمت‌های جهان تبدیل شده است، که همین امر باعث شده تا این منطقه به صورت کانون توجه قدرت‌های منطقه‌ای و جهانی در آید. منابع نفتی این منطقه نیز بر اهمیت ژئوپلیتیک آن افزوده است و آن را صحنه فعالیت‌های دیپلماتیک و اقتصادی بیشتری ساخته است.

ماهنامه شماره ۲۲۸

اوباما و روابط فرآتلانتیک: فرصت‌ها و چالش‌ها: انتخاب باراک اوباما به ریاست جمهوری آمریکا، فرصت‌های جدیدی را در روابط فرآتلانتیک ایجاد نموده و انتظارات زیادی را در میان متحدان اروپایی ایالات متحده برانگیخته است. به‌رغم امید اروپا به تغییرات بنیادی در سیاست‌های آمریکا، همچنان زمینه‌هایی از چالش و اختلاف در روابط اروپا و آمریکا وجود خواهد داشت.

پاکستان و حوادث بمبئی: روابط هند و پاکستان با وجود فراز و نشیب‌های مختلف طی شصت سال گذشته در حالی که به سمت تنش‌زدایی و همگرایی منطقه‌ای حرکت می‌کرد، بعد از حوادث بمبئی با بحران رو به رو شده است.

نشست گروه ۲۰ و بحران مالی جهانی: سران کشورهای عضو گروه ۲۰، موسوم به G20 در تاریخ ۸/۸/۲۵ (پانزدهم نوامبر ۲۰۰۸) در شهر واشنگتن گرد هم آمدند تا درخصوص بحران مالی اخیر که هم‌اکنون اکثر کشورهای جهان را درگیر آثار و تبعات منفی خود ساخته است، چاره‌اندیشی نمایند.

برنامه هسته‌ای ترکیه و آخرین تحولات آن: در سال‌های اخیر گرایش به تکنولوژی هسته‌ای افزایش قابل‌توجهی میان کشورها داشته است. افزایش قیمت نفت، چشم‌انداز کاهش منابع فسیلی، تلاش برای کاهش آلاینده‌های زیست‌محیطی از طریق برنامه‌هایی مانند سهمیه‌بندی آلاینده‌ها برای کشورهای را می‌توان از عوامل فنی در این زمینه دانست.

در عین حال تأثیر برخی تحولات برجسته استراتژیک مانند امنیتی و تهاجمی شدن محیط بین‌المللی (یوگسلاوی، عراق و ...) تأثیر غیرقابل انکاری در پدیده برجسته‌شدن تکنولوژی هسته‌ای داشته است. همچنین - و حداقل در سطح منطقه‌ای - تقارن زمانی قابل توجهی میان این روند و مطرح‌شدن برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای ایران قابل مشاهده است. با توجه به مجموعه عوامل یادشده، پژوهش در برنامه‌ها و فعالیت‌های هسته‌ای همسایگان جمهوری اسلامی ایران اولویت و ضرورتی اجتناب‌ناپذیر خواهد بود.

تأثیر حوادث بمبئی بر سیاست خارجی هند در منطقه: حوادث بمبئی را با توجه به ظرف زمانی و نیز سازماندهی دقیق آن نمی‌توان یک حادثه تروریستی عادی تلقی نمود. اگرچه در این حادثه نیز در مرحله اول ذهن‌ها متوجه مشکلات هند و

پاکستان و موضوع کشمیر می‌باشد ولی با توجه به حجم حادثه و تأثیر مهم آن بر افکار عمومی هند و نیز تأثیرات بین‌المللی وقایع مذکور به‌نظر می‌رسد طراحان آن اهدافی بزرگتر را دنبال نموده‌اند که تشدید تنش در روابط هند و پاکستان تنها یکی از اجزای آن محسوب می‌گردد.

گزارشی مختصر از اعلام نظر دادگاه جهانی در موضوع اختلاف گرجستان و

روسیه: دیوان بین‌المللی دادگستری در لاهه وضعیت کنونی آبخازیا و اوستیای جنوبی را وضعیتی منحصر به فرد و پیچیده توصیف کرده و اذعان داشته در شرایط کنونی نمی‌توان با قاطعیت مشخص کرد که مرزهای اعمال حاکمیت بازیگران منطقه دقیقاً در کجا قرار دارد.

گزارش سمینار ایران و جهان عرب، چالش‌های احتمالی و ظرفیت‌های

همکاری: سمینار دو روزه مذکور با همکاری مؤسسه آلمانی فریدریک ایبرت وابسته به حزب سوسیال دموکرات آلمان و اتحادیه عرب در تاریخ ۱۷ و ۱۸ نوامبر ۲۰۰۸ (۲۷ و ۲۸ آبان‌ماه ۸۷) در قاهره برگزار شد. این نشست در چارچوب یادداشت تفاهم همکاری‌های مطالعاتی دوجانبه میان اتحادیه عرب و مؤسسه آلمانی ایبرت در قالب گفتگوهای تمدنی انجام شد.

نقش احزاب در اردن: کسب کرسی‌های پارلمان و تأثیرگذاری بر روند تحولات

سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جامعه از اهداف اصلی احزاب اردنی در طول چند دهه گذشته بوده است.

تحول سیاست خارجی آلمان در عراق: یکی از راهبردهای سیاسی آلمان در

کشورهای دیگر از جمله عراق تأثیرگذاری در قالب برنامه‌های آموزشی و گسترش هنجارها و ارزش‌های موردنظر توسط بنیادهای مطالعاتی و سیاسی بوده است. (هر ۵ حزب اصلی آلمان دارای بنیادهای مطالعاتی و سیاسی با بودجه قابل‌توجه هستند. این بنیادها در کنار بنیادهای غیرحزبی دیگر آلمان اهدافی را در سیاست خارجی این کشور دنبال می‌نمایند.)

نشست سازمان همکاری‌های اقتصادی دریای سیاه: اهداف و نتایج:

نوزدهمین نشست سازمان همکاری‌های اقتصادی دریای سیاه موسوم به «بیسک» در تاریخ ۲۳ اکتبر ۲۰۰۸ به ریاست وزیر امور خارجه آلبانی در تیرانا برگزار شد. هدف اجلاس بررسی آخرین وضعیت همکاری‌های اقتصادی فراروی کشورهای عضو، امضای

چند سند همکاری، بررسی تأثیرات بحران مالی جهانی بر اقتصاد کشورهای عضو و همچنین شناسایی راه‌های مقابله با این بحران بود.

ماهنامه شماره ۲۲۹

ارزیابی ریاست دوره‌ای فرانسه بر اتحادیه اروپایی: ریاست دوره‌ای فرانسه بر اتحادیه اروپایی، فرصت مناسبی برای سارکوزی رئیس‌جمهور جاه‌طلب این کشور بود تا توانایی‌های خود و کشورش را در اتحادیه اروپایی و در عرصه بین‌المللی به تصویر بکشد. رفتار هیجانی سارکوزی، از اعلام برنامه بلندپروازانه برای دوره ریاست تا توصیف احساسی از تجربیات این دوره نمایان بود. اکنون پس از پایان دوره ریاست فرانسه بر اتحادیه اروپایی، می‌توان قضاوت نمود که فرانسه و رئیس‌جمهور آن تا چه حد در تحقق این برنامه‌های بلندپروازانه توفیق داشته‌اند.

تنش زدایی هوشمند: مسائل پیچیده در منطقه خلیج فارس که ناشی از عوامل تاریخی، امنیتی، عقیدتی همراه با حساسیت ویژه منطقه به دلیل ذخایر انرژی و مطامع و دخالت‌های خارجی است سبب می‌شود که موضوع تنش‌زدایی بین ایران و همسایگان عرب خلیج فارس نیازمند سیاستی هوشمند بوده و با فرمول‌های ساده چون پرهیز از هرگونه تحریک، پرهیز از جدال لفظی و رسانه‌ای و پرهیز از هرگونه اقدامات حساسیت‌برانگیز، قابل دسترسی نمی‌باشد.

گزارش مجمع پارلمانی ناتو در مورد جمهوری اسلامی ایران: مجمع پارلمانی ناتو عمده‌تاً از زمان حضور نیروهای این سازمان در افغانستان؛ مسائل و نقش جمهوری اسلامی ایران در منطقه را مورد توجه قرار داده است. این مجمع علاوه بر اشاره به ایران در گزارش‌های مختلف موضوعی و تحولات منطقه؛ تا کنون سه گزارش اختصاصی در مورد جمهوری اسلامی ایران تصویب نموده است.

عوامل بازدارنده در همگرایی کشورهای حوزه خلیج فارس: منطقه خلیج فارس به عنوان یک آبراه بین‌المللی از موقعیت و اهمیت ویژه ژئواستراتژیک و ژئوپولیتیک در سطح خاورمیانه و جهان برخوردار است. خلیج فارس از دیر باز شاهد چالش قدرت و رقابت مداوم قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای بوده است. در این میان، یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار، مسأله امنیت و ثبات و آرامش منطقه بوده است. لازم

است پیش از هر اقدامی جهت همگرایی منطقه‌ای، عوامل تنش‌زا که همواره موجب جلوگیری از نزدیک‌شدن کشورهای منطقه به یکدیگر است را مورد شناسایی و بررسی قرار داد.

بسترسازی مناسب برای توسعه تجارت منطقه‌ای در حوزه اکو: توسعه تجارت درون و فرامنطقه‌ای یکی از اهداف اصلی سازمان همکاری اقتصادی (اکو) می‌باشد. مؤسسان این سازمان همواره تلاش نموده‌اند با ایجاد بسترهای حقوقی مناسب، زمینه همگرایی اقتصادی و همکاری‌های تجاری را در منطقه فراهم آورند. موافقتنامه تجاری اکو (اکوتا) شرایط لازم را برای توسعه اقتصادی و تجاری در کشورهای منطقه ایجاد خواهد کرد.

وضعیت حقوق بشر در میانمار و نحوه ارجاع آن به شورای امنیت: ارجاع موضوع حقوق بشر میانمار به شورای امنیت اگرچه به عنوان یک موفقیت برای شورا به حساب می‌آید، اما اساساً با استمرار مخالفت چین و روسیه با هر گونه صدور قطعنامه تنبیهی اعم از اعمال تحریم‌های بین‌المللی و یا استفاده از زور علیه دولت این کشور، عملاً نتایج ملموسی برای اعمال فشار بیشتر بر میانمار به دنبال نخواهد داشت.

نگاهی به روابط سریلانکا و اسرائیل: نفوذ و تأثیر سیاست خارجی هند نسبت به کشورهای شبه قاره و روند رو به گسترش همکاری‌های اقتصادی و سیاسی اسرائیل با کشورهای منطقه از موضوعات مهم و قابل بحث در منطقه آسیای غربی می‌باشد.

نگاهی به هفتمین اجلاس سران آسیا و اروپا: در هفتمین اجلاس سران آسیا و اروپا که با حضور سران و مقامات بلندپایه ۴۳ کشور عضو، از جمله ۲۷ کشور عضو اتحادیه اروپایی و مقاماتی از کمیسیون اروپایی در پکن برگزار گردید، درباره مهمترین مسائل جهانی، به ویژه بحران اقتصادی اخیر در غرب، بحث و تبادل نظر نمودند.

ماهنامه شماره ۲۳۰

نظام بین‌الملل از دیدگاه اتحادیه اروپایی روندها و چشم انداز: خاویر سولانا نماینده عالی اتحادیه اروپایی در امور سیاست خارجی و دفاعی طی سخنانی در کنفرانس سالانه «مؤسسه مطالعات امنیتی اتحادیه اروپایی» دیدگاه‌های خود را در خصوص وضعیت جاری و چشم‌انداز نظام بین‌الملل تشریح نمود. دیدگاه‌های سولانا را

می‌توان در سه بخش مبانی نظری، مشاهدات ناظر بر بحران مالی جهانی و چشم‌انداز تحولات و بازیگران نظام بین‌الملل نوین مورد بررسی قرار داد.

بازگشت اسلام‌گرایان سومالی و چالش‌های فرارو: بازگشت مجدد شیخ شریف احمد رهبر پیشین محاکم شرعی به سومالی و انتخاب وی به عنوان رئیس جمهور این کشور بحران زده از جمله تحولات مهم ماه‌های اخیر در سومالی است.

چکیده گزارش عملکرد فرانسه در دوره ریاست بر اتحادیه اروپا: این گزارش توسط ژان دومینیک جولیان، رئیس بنیاد روبرت شومان به رشته تحریر درآمده است.

معنای شعار تغییر اوباما، تغییرات روبنایی با حفظ اساس رفتار سلطه‌محور آمریکا: نگاهی دقیق به ساختار قدرت و سیاست در آمریکا و نیز کابینه جدید از سوی باراک اوباما نشان می‌دهد که شعار «تغییر» وی در بهترین حالت نتیجه‌ای جز تغییرات روبنایی با حفظ بنیان‌های رفتار هژمونیک آمریکا به دنبال نخواهد داشت.

سیاست خارجی ازبکستان؛ بازی بین دو قدرت: ازبکستان با درک شرایط پیش آمده درصدد دست زدن به یک تحرک دیپلماتیک در چارچوب ایجاد موازنه در روابط خود از یک سو با روسیه (به‌عنوان قدرت منطقه‌ای) و از سوی دیگر با آمریکا (قدرت فرامنطقه‌ای) می‌باشد.

بحران اقتصاد جهانی و چشم‌انداز رژیم‌های مالی بین‌المللی: بحران مالی آمریکا در سال ۲۰۰۸ و به تبع آن درگیر شدن اقتصاد جهانی در این بحران، زمزمه لزوم انجام تغییرات در رژیم‌های مالی بین‌المللی مبتنی بر کنفرانس برتون وودز ۱۹۴۴ را شایع نموده است. برگزاری اجلاس سران گروه بیست در همین جهت تبیین شده است.

اجلاس نابوکو در بوداپست: اهداف و دستاوردها: طی سال‌های اخیر به ویژه به دنبال نزاع بین روسیه و اوکراین در ژانویه ۲۰۰۶ در خصوص انتقال گاز روسیه به اروپا، امنیت انرژی به یکی از نگرانی‌های اصلی اتحادیه اروپایی تبدیل شده است. مقامات اروپایی برای افزایش ضریب امنیت خود در عرصه انرژی به‌ویژه گاز طبیعی و کاهش وابستگی مطلق به منابع گاز روسیه، طرح‌ها و پروژه‌های مختلفی را در دستورکار قرار داده‌اند که پروژه انتقال گاز از حوزه خزر و خاورمیانه از طریق خطلوله‌ای موسوم به نابوکو مهمترین آنها می‌باشد. بر همین اساس آقای فرانس جورچانی نخست‌وزیر مجارستان سال گذشته پیشنهاد برگزاری اجلاسی در سطح سران را طرح نمود و پس از

پیگیری‌های گسترده بالاخره این اجلاس در روزهای ۲۶ و ۲۷ ژانویه ۲۰۰۹ در بوداپست برگزار شد.

استرالیا و امنیت انرژی: نوسانات شدید قیمت جهانی نفت در سال ۲۰۰۷ میلادی باعث شد مباحث مرتبط با امنیت انرژی بیش از پیش در میان مؤسسات تحقیقاتی، تصمیم‌سازان و دولتمردان کشورها مطرح شود. در این نوشتار تلاش می‌شود به موضوع امنیت استرالیا در قبال تحولات انرژی در جهان پرداخته شود و اثرات هرگونه وقفه اساسی در عرضه نفت بر بخش‌های مختلف اقتصاد این کشور بررسی گردد.

نگاهی به مواضع و اقدامات اتحادیه اروپایی در قبال بحران غزه: اتحادیه اروپایی از اولین روزهای آغاز بحران غزه و حمله رژیم صهیونیستی به نوار غزه، تلاش نمود تا با تشکیل نشست‌های فوق‌العاده و اعزام هیأت‌های بلندپایه به منطقه و انجام رایزنی‌های لازم، ضمن تلاش برای برقراری آتش‌بس فوری و پایدار میان رژیم صهیونیستی و جنبش حماس، شرایط لازم را برای پایان بخشیدن به خشونت‌ها و آغاز مجدد روند صلح در منطقه، فراهم نماید.

سیاست خارجی روسیه در سال ۲۰۰۸ از نگاه سرگئی کاراگانوف: روزنامه روسیسکایا گازتا در ۲۴ دسامبر ۲۰۰۸ گزارش تحلیلی سرگئی کاراگانوف رئیس شورای سیاست خارجی و دفاعی روسیه و رئیس دانشکده امور بین‌الملل مدرسه عالی اقتصاد را منتشر ساخت. در این گزارش نویسنده ضمن مرور اهم تحولات سیاست خارجی روسیه، ارزیابی خود از این تحولات را ارائه نمود.

۳. کتاب‌ها

عناوین کتاب‌هایی که در سال ۱۳۸۷ توسط دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی چاپ شده‌اند:

۱. سازمان همکاری شانگهای: چشم‌اندازی به سوی جهان چندقطبی (آقایان انوری، رحمانی)
۲. قومیت و اقوام در فدراسیون روسیه (آقایان مرادی، بوالوردی)
۳. نقش ایرانیان و تاجیکان در تاریخ و فرهنگ جهان (ترجمه: مهین صمدی)
۴. تحولی مهم در سیاست خارجی ژاپن (ترجمه: بدرالزمان شهبازی)
۵. میانجی‌گری در نظریه و عمل (محمود واعظی)
۶. جهانی‌شدن تروریسم (محمدعلی ناجی راد)

۷. نهادهای ملی حقوق بشر (محمد رضا غائبی)
۸. امنیت ایران و رویکرد ناتو در آسیای مرکزی و قفقاز (قوام شریانی)
۹. چاوز: در هم شکستن مداخله آمریکا در ونزوئلا (ترجمه: قاسم ملکی)
۱۰. کتاب سال ۱۳۸۶ دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی
۱۱. مداخله بشردوستانه (ترجمه: زهرا نوع‌پرست)

۴. کتابهای سبز

- تألیف کتب سبز ذیل

- سازمان همکاری شانگهای، اتحادیه عرب، صربستان، بلغارستان، لیبریا، سنگال

- بازنگری کتب سبز ذیل

اوپک، آلبانی، اسلواک، مونته‌نگرو، تانزانیا، کوبا، بورکینافاسو، چاد، کنیا، زیمبابوه، نیجریه، نیجر، لائوس، میانمار، قبرس، کره شمالی، تایلند، پاکستان، چین، بحرین، عمان، قزاقستان، گرجستان، روسیه، آذربایجان، ارمنستان، سازمان بین‌المللی کار، سازمان پیمان آتلانتیک شمالی، سازمان علمی آموزشی و فرهنگی اسلامی (آی‌سی‌اس‌کو)، فرانسه، بلاروس، لهستان، مولداوی، سوریه، سوئد، اسپانیا، مغولستان، اتریش، نپال و بوتان، رومانی، قرقیزستان، تاجیکستان، مکزیک، گامبیا، مجارستان، ترکمنستان، ازبکستان، فنلاند، تایلند، ماداگاسکار، کره شمالی.

سایر اقدامات

- طراحی و اجرای سایت جدید معاونت آموزش و پژوهش به آدرس www.dermfa.ir

- طراحی و اجرای سایت جدید دفتر به آدرس www.ipis.ir

- برگزاری نمایشگاه عکس مربوط به جنایات رژیم صهیونیستی در حاشیه دومین همایش بین‌المللی امام خمینی (ره) و سیاست خارجی بین‌المللی با هماهنگی جمعیت دفاع از مردم فلسطین.

- نهایی شدن نمایشگاه دائمی کتب و نشریات دفتر در محل ساختمان این دفتر.